

TARTU ÜLIKOOLI
SOTSIAALTEADUSTE VALDKOND

NARVA KOLLEDŽ
ÕPPEKAVA „KOOLIEELSE LASTEASUTUSE ÕPETAJA MITMEKEELSES
ÕPPEKESKKONAS”

Jekaterina Sei
**TÖÖKASVATUSE OLULISUS JA SELLE KORRALDAMINE LASTELE
VANUSES 6 – 7 AASTAT**

Bakalaureusetöö
Juhendaja lektor Lehte Tuuling

NARVA 2018

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

/töö autori allkiri/

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Jekaterina Sei

(sünnikuupäev: 28.09.1988)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Töökasvatuse olulisus ja selle korraldamine lastele vanuses 6 – 7 aastat”, mille juhendaja on Lehte Tuuling,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Narvas, 22. 05. 2018

SISUKORD

SISSEJUHATUS	6
1. TÖÖKASVATUSE TEOREETILISED LÄHTEKOHAD LASTE TÖÖKASVATUSE KORRALDAMISEL VANUSES 6-7 AASTASTELE	8
1.1. Ajalugu	8
1.2. Töökasvatuse tähtsus koolieelses eas ja täiskasvanu roll esmaste tööharjumuste ja hoiakute kujunemisel	9
1.3. Vahendite kasutamine töökasvatuses koolieelses eas	10
1.4. Lastekirjanduse kasutamine töökasvatuse tegevuse läbiviimises koolieelses eas 11	
1.5. 6-7 aastaste laste töökasvatuses oodatavad tulemused	12
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA	14
2.1. Uurimistöö eesmärk	14
2.2. Uurimistöö metoodika valik ja kirjeldus	14
2.3. Tegevusuuringu protsessi kirjeldus	14
2.3.1. Tegevusuuringu esimene etapp – küsitluse läbi viimine	15
2.3.2. Tegevusuuringu teine etapp - uuringust järelduste tegemine	19
2.3.3. Tegevusuuringu kolmas etapp - abivahendite koostamine töökasvatuse läbiviimiseks – lastekirjanduse loetelu koostamine	20
2.3.4. Tegevusuuringu neljas etapp - raamatusarja ja juhendi koostamine õpetajatele	21
2.3.5. Raamatusarjade seosed koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga	23
2.3.6. Näidis tegevus ühe raamatu põhjal.	24
KOKKUVÕTTE	26
RESÜMEE	28
RESUME	29
KASUTATUD KIRJANDUS	31
LISAD	34

Lisa 1. Küsimustik õpetajate hinnangu praeguste olemasolevate töökasvatuses materjalide kohta	35
Lisa 2. Eestikeelne lastekirjandus, mis toetab töökasvatust.	38
Lisa 3. Õppevahendid.....	43
Lisa 4. Õpetajate juhend.....	75
Lisa 5. Näidis tegevus ühe raamatu põhjal.....	76

SISSEJUHATUS

Käesolev teema lähtub probleemist, et tänapäeval suurt tähelepanu pööratakse lapse vaimsete võimete arendamiseks, kuid praktiliste oskuste arendamine jääb paraku tahaplaanile, seda näitavad Eestis läbi viidud uurimistööde tulemused, et nii koolieelses asutuses kui ka kodus töökasvatusega tegelemine on juhuslik, seetõttu armastus töö vastu on laste jaoks võõras teema. (Arandi 2011:7)

Eesti tööjõu-uuringu (ETU) andmetel oli 2017. aasta IV kvartalis tööealisest rahvastikust (15–74-aastastest) oli tööga hõivatud 68,4% tööealistest inimestest. 31% töötutest olid pikaajalised töötud kelle tööotsingud olid kestnud aasta või rohkem. Tööd otsivaid noori (15–24-aastaseid) oli 2017. aastal keskmiselt 7000. Noorte aastakeskmise tööjõus osalemise määr oli 45,2%, töötuse määr oli 12,1%. (Eesti Statistikaamet, 2017.) Viimasel ajal on küll hakanud vähenema 15 – 24-aastaste inimeste töötuse tase aga see on ikka oluline probleem.

Venemaa metoodilised allikad tutvustasid erinevaid töökasvatuse vahendeid, mis aitaksid töökasvatusega tegelemist teha huvitavamaks ja mitmekesiseks. Üks vahenditest on kirjanduse ja muusika kasutamine. Lapsed võivad tutvuda tööga mitte ainult seda tehes vaid ka lugedes temaatilised raamatuid, jutukesti, kuulates muusikat. Vene õpetajate poolt oli koostatud lastekirjanduse, -jutukeste, luuletuste nimekiri, mida õpetajad saavad kasutada oma töös. Eesti metoodilised allikad kahjuks ei räägi antud töökasvatuse vahendist, seepärast tekkis soov kergendada meie õpetajate tööd analüüsides vastavat lastekirjandust, koostada Eesti lasteraamatutes, luuletustest ja jutukestest nimekirja, mida oleks õpetajatel käepärane kasutada töökasvatuse teostamisel lasteaias. Kitsas koha praktiliseks lahenduseks on koostada lastele vanuses 6 – 7 aastat vastavalt aastaegadele raamatusari, kus lapsed tutvuvad antud aastaajale iseloomulike töödega, saavad teada milleks see on vajalik, innustatakse lapsi rakkendama saadud teadmisi ning proovimaise neid töid. Raamatusarjale koostada õpetajatele juhendi, kuidas kasutada antud raamatuid õppe- ja kasvatustöös.

Töö eesmärk on koostada õppevahendid ja soovitused nende kasutamiseks lasteaias õpetajatele töökasvatuse läbiviimiseks lastele vanuses 6 – 7 aastat.

Lähtudes eesmärgist on seatud järgmised ülesanded:

1. normatiiv-õigusliku, teaduslase ja teatmekirjaduse, teaduslike artikkelite kogumikute, õpi- ja perioodikaväljaannete uurimine ja analüüs;

2. õppevahendite koostamine, kasutamine ja selle analüüs;
3. lasteaiaõpetajatele soovitude väljatöötamine töökasvatuse läbiviimiseks lastele vanuses 6-7 aastat

Uurimistöö läbiviimiseks kasutatakse tegevusuuringut. Probleem, millele lahendust otsitakse on vähene abimaterjal töökasvatuse teostamiseks lasteaias.

Esimeses peatükist käsitletakse töökasvatuse teoreetilist osa. Töökasvatuse ajaloost saab teada, kus tulid esimesed ideed töökasvatuses ja kuidas see mõtte arenes. Arutlusele tulevad töökasvatuse vahendid – mis nad endast kujutavad ja nende tähtsus. Viimaks saab teada 6-7 aastase lapse töökasvatusega seoses eeldatavaid tulemusi.

Teine peapükk käsitleb läbiviidud õpetajate seas uuringut, mille eesmärk välja selgitada lastekirjanduse aktiivsust töökasvatuse tegevuse läbiviimisel, õpetajatele lastekirjanduse kätte saadavus ja õpetaja ootused/soovid lastekirjanduse osas, et õpetajate töö oleks lihtsustatud töökasvatuse tegevuse läbiviimisel. Töödeldatakse uuringu tulemus ja sellest lähtuvalt tehakse järeldused ning koostatakse õpetajatele abivahend, mis koosneb raamatusarjast ja õpetaja juhend ning ka Eesti lastekirjanduse nimekiri töökasvatuse valdkonnas.

Bakalaureusetöös on neli lisa, mis sisaldab endas uurimuse küsimustiku, tehtud Eesti lastekirjanduse põhjal vastavalt töökasvatusele raamatute, juhukeste ja luuletuste nimekiri. Lisas on veel väljatöötatud neli raamatud sarjast „Tommi ja Vahtrapuu” ning õpetajatele raamatu juhend.

1. TÖÖKASVATUSE TEOREETILISED LÄHTEKOHAD LASTE TÖÖKASVATUSE KORRALDAMISEL VANUSES 6-7 AASTASTELE

Töörõõm on üks inimese tunnetest, mille õigeaegselt arendada lastes on õpetaja peamine eesmärk (Pavlova 2011). Nii laps saab positiivselt suhtuda tööse, mitte pelgata ning teha hea meelega.

Töö on inimese mis tahes tegevus, millega ta otseselt või kaudselt loob endale elatusvahendid ning vaimset või füüsilist pingutust eeldav tegevus, mille siht on midagi ära teha (EKSS 2009). Tänu töö vajaduse tekkimisele hakkasid inimesed erinema loomadest. Selleks, et ellu jääda inimesed pidid valmistama tööriistu, selleks et pidada jahti, kaitsta end ja oma kodu ning hankida elatusvahendeid.

Pedagoogikas kasvatus on laste füüsilise ja vaimse arengu sihikindel suunamine ja mõjutamine (EKSS 2009) See on pikkaajaline ja eluaegne protsess, kus inimene on pidevas mõjutamises, mille lõpptulemuseks on isiksuse välja kujunemine.

Eesti keele seletav sõnaraamat (2009) ütleb, et töökasvatus on inimese sihipärane tööks valmistumine, mis on ka nii õpetuse kui ka kasvatus osa, mille abil arendatakse isikuomadusi, saadakse oskusi ja vilumusi, antakse üldharivaid, tehnilisi, suhtlemis- ja kutsealaseid teadmisi, õpetatakse ühiskondliku töö vajalikkust ning kasvatatakse tööharjumust. (Arendi 2011:6) Töökasvatus algab kodust, kus lapsele esmalt õpetatakse eneseteenindusoskusi, ning hiljem laps omandab tööd, mis on seotud majapidamisega.

1.1. Ajalugu

Esimesed ideed töökasvatusest pedagoogika ajaloos said alguse Vana-Kreekast. Vana-Kreeka filosoofid nagu Demokritos (460 –370 eKr), Sokrates (469–399 eKr), Platon (427 – 347 eKr) ja Solon (640 - 558 eKr) kirjutasid sellest oma teostest. Solon pidas õigeks, et isa kohustus oli muretseda oma poja harimise eest ning anda oma tööoskusi edasi lapsele (Harlamov 1999:520). Demokritos andis aga mõista, et töö käe läbi on saadud selgeks kiri, muusika ja muu. Seepärast Demokritose arvates tähtis oli lapsi mitte sundida vaid harjutada või õpetada tööks, nii nagu töö oli tähtis osa kasvatuses (Bammel 1935:235-236).

Aja möödudes prantsuse filosoof Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) kirjutas oma pedagoogilisest seisukohast raamatus “Emile, or On Education” sellest, et lapsele tuleks

õpetada seda, mis talle pakkub huvi, tänu millele laps on ise aktiivne õppe- ja kasvatusprotsessis. Väga suurt tähelepanu pööras ta töökasvatusele. Käsitöö oli asendamatu valdkond kasvatuses. Jean-Jacques Rousseau oli sügavalt veendunud selles, et iga inimene pidi selgeks saama ametit, mis tulevikus kindlustaks talle sissetulekut. (Piskunov 2001:117-118). Jean-Jacques Rousseau jälgendajaks oli Šveitsi pedagoog Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827). Ta püüdis sobitada laste õpetamist ja kasvatamist lastele jõukohase tööga, sest ta põhivahendiks inimese kasvatuses ja arengus oli töö, mille abil arenes mitte ainult füüsiline jõud kui ka mõistus ning kujunes moraalsus. Pestalozzi rõhutas töökasvatuse tähtsust inimese kujundamiseks (Konstantinov; Medõnski; Sabaeva 1982: 65-66).

Väga põhjalikult töökasvatusega hakkas tegelema Anton Makarenko (1888-1939) kes aastast 1917 tegeles raskesti kasvatatavate lastega rajades neile kolooniaid ja kasvatusasutusi (Järve 2016). Makarenko arvates oli töö tähtsaim, kuid mitte ainuke kasvatus vahend (Piskunov 2001:263) Selline pedagoogiline meetod tõi vilju. Enamus kasvandikest said hea hariduse ning olid omal ajal väga hinnatud tööinimestena.

Eespool kirjutatus võib näha, töökasvatuse idee tuleb elust enesest (Tereping 2018). Alguse sai kõik kodust, kus isa pidi pojale õpetama ja edastama oma tööalaseid teadmisi, selleks, et poeg jätkaks oma isa ala. Ajadega, selline kasvatus viis kasvas välja pedagoogi üheks tähtsaimaks kasvatusmeetodiks. Makarenko näitel oli näha kolooniates olevad lapsed kasvatati ümber töö abil, mille tulemuseks tulid töökad ja haritud inimesed. Kuid paraku see hea töötav kasvatusmeetod hakkas vaikselt ununema ning peale tulid uued moodsad meetodid.

Eakohane ja vabatahtlik töö on lapse normaalse arengu tähtis osa (Arandi 2011:12) Selleks, et lastel oleks huvitav ja nad sooviksid ise teha tööd, siis töökasvatuses tuleks kasutada töökasvatuse vahendid. Tänu nendele vahenditele äratame lastes huvi töö vastu.

1.2. Töökasvatuse tähtsus koolieelses eas ja täiskasvanu roll esmaste tööharjumuste ja hoiakute kujunemisel

Esimene kus laps puutub kokku seotud töötegevustega on eneseteenindamine (Bure 2011:4) Töökasvatus algab just koolieelses eas, siis kui tal tekib vajadus iseteenindamise vallas, teatades oma kavatsustest ja näidates end subjektina oma soovides ja huvides (Bure 2011:7). Armastuse kasvatamine töösse vanematel

koolieelikutel on lasteaja tähtsaim eesmärk. Selle eesmärgi saavutamisel aitab kaasa laste edukaks kooli valmistamisele ning kujundab oskust lihtsamini kohaneda uueks tegevusalaks ehk kooliks. Lapsed, kelle kasvatamisel kasutati töökasvatust, tavaliselt väsisid vähem, eristuvad loova lähenemisega kõigesse, millega nad tegelevad, vastutustundlikud, oskavad end iseteenindada, hoiavad oma asju ja töökohta korras jne. (Krohina 2010:86-87). See näitab, et töökasvatus on igakülgse kasvatusosa osa (Bure 2011:10)

Last ümbritsevad täiskasvanud – pedagoogid, vanemad – on lapse jaoks mitmekülgse arengu jaoks soodsate tingimuste loojad, arengu soodsa keskkonna kujundajad ja selle keskkonna üks osa. (Arandi 2011:15) Õpetaja tähtsaim ülesanne on aidata lapsel aktiivses ja iseseisvas oma kogemuse saamises, arendada lapse soove ja vajadust saada teatud tööoskusi (Kutsakova 2007:5). Tähtis on see, et täiskasvanu väärtustaks lapse eduelamust, mitte ei tormaks kohe nii nimetatud vigu parandama, sest nii võib lapse motivatsioon midagi ise teha hoopis kaduda (Arandi 2011:16).

1.3. Vahendite kasutamine töökasvatuses koolieelses eas

Koolieelse ea töökasvatuses kasutatakse mitmed vahendid. Need on laste oma tööalane tegevus, tutvumine täiskasvanu tööga ning läbi kunstivahendite (ilukirjanduse, muusika ja kunsti).

Oma töötegevus. See on üks peamistest vahenditest töökasvatuses, kus laps ise saab töötegevust järgi proovida või ära teha. Läbi selle laps saab õppida kindlat tööoskust, saavutab tulemust ning saab võimalust olla osaline täiskasvanute maailmas. Kasutades antud vahendid laps saavutab praktilised eesmärgid töökasvatuses. (Kozlova; Kulikova 2001:220-221)

Tutvumine täiskasvanu tööga. Antud vahend lubab laiendada lapse arusaama inimese töö sisust, ühistöö tähtsusest ja suhtumisest töösse. On olemas mitut erinevat lähenemist sellele, kuidas tuleks lapsele tutvustada täiskasvanu tööd. V. I. Loginova arvab, et lastele tuleks rääkida täiskasvanu töö protsessist, erinevate töö toodangute loomisest ning sellisel juhul lapsel hakkab välja kujunema arusaam täiskasvanute töötegevuse sisust ning sel moel kasvatatakse lapses austus töö vastu. Aga S. A. Kozlova ja A. Š. Šahmanova peavad õigeks, et koolieelikuid tuleks tutvustada tööinimesega, ta suhtumisega töösse ning kujundama arusaam, et ametid tekkivad vastavalt inimese vajadusele. Näiteks, arst on vajalik selleks, et ravida inimesi, õpetaja - õpetada lapsi.

Antud vahendit õpetaja saab kasutada näitliku vahendina, millest võib laps lähtuda (Bure 2011:18-27).

Kunstivahendite kasutamine (ilukirjandus, muusika ja kunst). Tänu sellele vahendile lastel kujuneb arusaam tööst, inimese suhtumisest töösse, kuidas ümbritsev keskkond hindab teiste inimeste tööd jne. Antud vahendiga ei ole võimalik õpetada last tegema tööd, kuid on võimalik äratada lastes huvi töö vastu, võtta mingist tööinimese eeskuju ning mõista tehtava töö tähtsust. Töökasvatuse läbiviimisel kasutatakse kõnekäände ja vanasõnu mille läbi last innustatakse tööks. Kasutades muinasjutte tegelasi, kes on head, näidetakse läbi nende tööka ja abivalmi inimese eeskuju, kellel tänu töökusele on olemas rikkus, armastus, tunnustus. Läbi kunsti (kunstiteosed, muusika, video- ja audiosalvestused) tunnetakse meeleolu ja isegi töökäiku. Kasutades kõik kunstivahendid süstemaatiliselt, vastastikusel seoses üksteisega ja korraldatud koolieelikute töötegevusega, siis antud vahendid on pedagoogilises protsessis efektiivsed (Kozlova; Kulikova 2001:223-224)

1.4. Lastekirjanduse kasutamine töökasvatuse tegevuse läbiviimises koolieelses eas

Lastekirjanduse kasutamine on üks tähtsaim vahend töökasvatuses. Tänu sellele vahendile lastel kujuneb arusaam tööst, inimese suhtumisest töösse, kuidas ümbritsev keskkond hindab teiste inimeste tööd jne. Antud vahendiga ei ole võimalik õpetada last tegema tööd, kuid on võimalik äratada lastes huvi töö vastu, võtta mingist tööinimese eeskuju ning mõista tehtava töö tähtsust (Kozlova; Kulikova 2001:223). Nii nagu naaberriigis Venemaal see vahend on aktiivses kasutuses ning vene pedagoogide poolt on isegi tehtud lastekirjanduse nimekiri, millega nad tutvustavad oma koolieelikuid. Eesti koolieelsete lasteasutuste pedagoogide lastekirjanduse kasutamine töökasvatuse läbiviimises on teadmata, seepärast oli soov välja selgitada lastekirjanduse aktiivsust töökasvatuse tegevuse läbiviimisel, õpetajatele lastekirjanduse kätte saadavus ja ootused/soovid lastekirjanduse osas.

1.5. 6-7 aastaste laste töökasvatuses oodatavad tulemused

Antud vanuses laps huvitub õppimisest, probleemi lahendamisest ja keerukatest ülesannetest. Lapse jaoks on tähtis kõike hästi teha ja kõigega hakkama saada (Üldoskuste areng... 2009:36)

Eneseteenindamine koolieelikute jaoks on riietumine, lahti riietumine, enda pesemine – käsi, hambad, keha.

- Iseseisvalt paneb riidesse ja võtab riidest lahti
- Paneb oma asjad kappi
- Paneb õigesse kohta oma jalanõud
- Teab mis teha märjade riidetega ning sellele vastavalt tegutseb
- Hoolitseb oma jalanõude eest(pesemine, puhastamine, kuivatamine)
- Koristab enda järel mustad nõud ning teab ja viib ette nähtud pesemiseks kohta.
- Hoiab oma välimust korras.
- Hoiab oma õppekohta ja õppevahendid puhtana ja korras (Komarova; Kutsakova; Palvova 2009:54-55)

Majapidamistööd koolieeliku jaoks see on toa või rühmaruumi, kodu või lasteaia õueala korrastamine ja korras hoidmine.

- Hoiab kordas nii rühma kui ka oma rühma õue mänguala: mänguasjade pesemine, koos õpetajaga raamatute ja mänguasjade parandamine.
- Suudab iseseisvalt teha ja hoida rühma õue mänguala puhtana: koristada prügi, riisuta lehti, puhastada kõnniteed lumest, kasta liivakastis liiva.
- Teha ise voodi korda peale lõunauinakut.
- Suudab kohusetundlikult täita korrapidaja tööd: katta lauda, teha peale sööki laud puhtaks, pühkida põranda puhtaks.
- Jagab iseseisvalt laiali õpetaja poolt valmis pantud õppematerjal, korjab kokku ning paneb oma kohale.
- Teeb oma õppekohta peale tegevust korda. (Savtšenko 2010:13-14)

Töö looduses koolieeliku jaoks on täiskasvanute abistamine hooajalistes töödes, hoolitseda taimede ja loomade eest.

- Kasvatada lastes armastust töösse
- Õpib hoidma loodust

- Iseseisvalt ja kohusetundlikult täidab loodusnurgas korrapidaja kohustusi: kastab toalilli, toidab kalu, linde ja muid koduloomi.
- Sügisel võimeline abistada täiskasvanut sügis töödes.
- Talvel koristab lund ning paneb puude ja põõsate alla ning abistab täiskasvanud mõnes muus töös.
- Kevadel abistab täiskasvanut kevadtöödes: lõikab põõsa oksid, külvab, istutab taimi.
- Suvel hoolitseb lillede eest, kastab neid (Komarova; Kutsakova; Pavlova 2009:9-10).

Täiskasvanute tööga tutvumine

- Tutvub erinevate ametialade esindajate töökohustustega
- Kirjeldab ametialade esindajaid
- Mõistab töö tähtsust ühiskonnas (Arendi 2011:35)

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

2.1. Uurimistöö eesmärk

Uurimistöö eesmärk välja selgitada lastekirjanduse aktiivsust töökasvatuse tegevuse läbiviimisel, õpetajatele lastekirjanduse kätte saadavus ja õpetaja ootused/soovid lastekirjanduse osas, et õpetajate töö oleks lihtsustatud töökasvatuse tegevuse läbiviimisel.

2.2. Uurimistöö metoodika valik ja kirjeldus

Uurimistöö läbiviimiseks valiti tegevusuuring, mis kuulub kvalitatiivsete uuringute tüüpide alla. Tegevusuuringu (actionresearch) all mõeldakse loomulikus keskkonnas läbiviidavaid väikseid sekkumisprojekte ning viimaste mõju lähemat uurimist. Antud uurigu abil püütakse lahendada erinevaid praktilisi probleeme, mõista sügavalt nt õpetajate tekkinud probleem ning selle parandada. Tegevusuuringut on määratletud kui demokraatlikku osalemisprotsessi, mille eesmärk on luua väärtuslikku praktilist teadvust. (Leherand 2008:133)

Antud uurimistöö metoodikat valiti selle alusel, et välja selgitada lastekirjanduse aktiivsust töökasvatuse tegevuse läbiviimisel, õpetajatele lastekirjanduse kätte saadavus ja õpetaja ootused/soovid lastekirjanduse osas. Saadud tulemustuste põhjal tehakse järeldus, mille alusel koostatakse pedagoogidele abivahendid. Nii nagu uurimistöö autor on ise noor tulevane õpetaja, siis uuritav teema huvitab väga.

2.3. Tegevusuuringu protsessi kirjeldus

Tegevusuuringu protsessis esialgselt viiakse läbi küsitlus, millest saadakse töö autorile vajalikud andmed. Saadud andmete põhjal tehakse järeldused ning vastavalt sellele hakkatakse parandama tekkinud probleem ehk koostama abivahendid töökasvatuse läbiviimiseks. Väljatöötatud abimaterjalid võrreldakse Eesti Riikliku õppekavaga ning tehakse õpetajatele näidis tegevus ühe raamatu põhjal, kus võib näha kuidas võiks kasutada antud raamatud tegevuses.

2.3.1. Tegevusuuringu esimene etapp – küsitluse läbi viimine

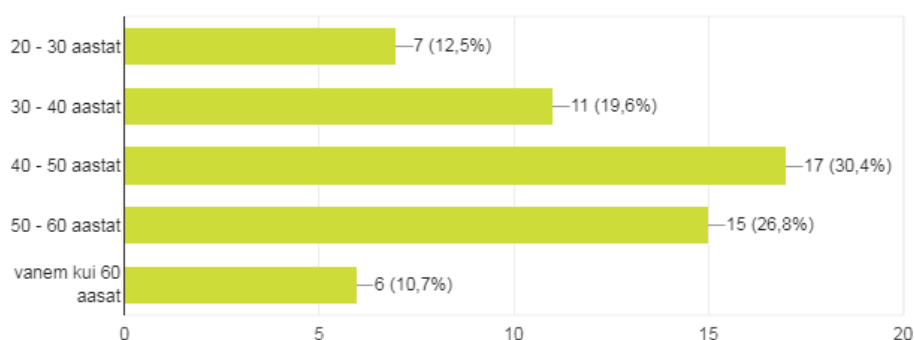
Küsimustik (Lisa 1. Küsimustik õpetajate hinnangu praeguste olemasolevate töökasvatuses materjalide kohta) oli koostatud, jagatud ja vastati elektroonilises keskkonnas. Selleks oli kasutatud Google vormid keskkonda.

Küsitlemises võttis osa 56 õpetajat üle Eesti. Ankeedi täitmine oli ananüümne ja vabatahtlik.

Antud uuring näitas, et kõige rohkem oli vastajate seas õpetajaid vanuses 40 – 50 aastat. Neid oli 30,4%. Järgnesid 50 – 60-aastased õpetajad (26,8%) ja 30 – 40-aastased õpetajad (19,6%). Kõige vähem vastajate hulgas noori õpetajaid vanuses 20 – 30 aastat (12,5%) ja kõige vanemad õpetajad, kes olid vanemad kui 60 (10,7%). (Joonis 1. Õpetajate vanus.)

Teie vanus:

56 vastust

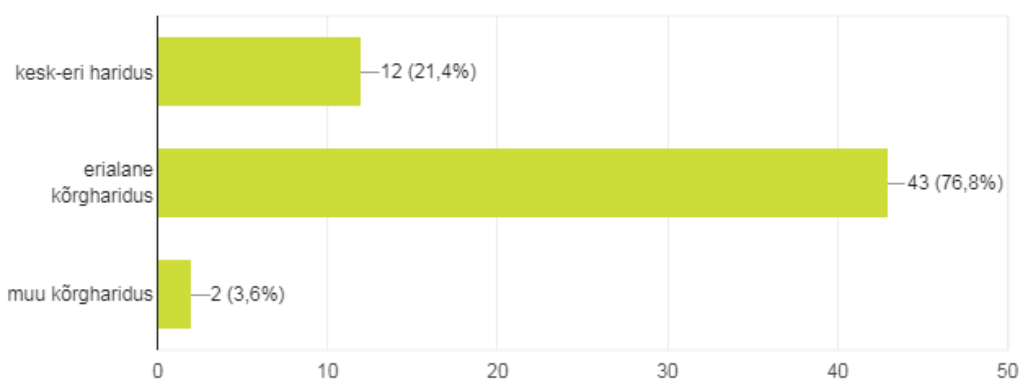


Joonis 1. Õpetaja vanus.

Suurem osakaal vastanutest õpetajatest omasid erialase kõrghariduse. Oli väike osa kaal muu hariduse omamisel. (Joonis 2. Õpetaja haridus)

Teie haridus:

56 vastust

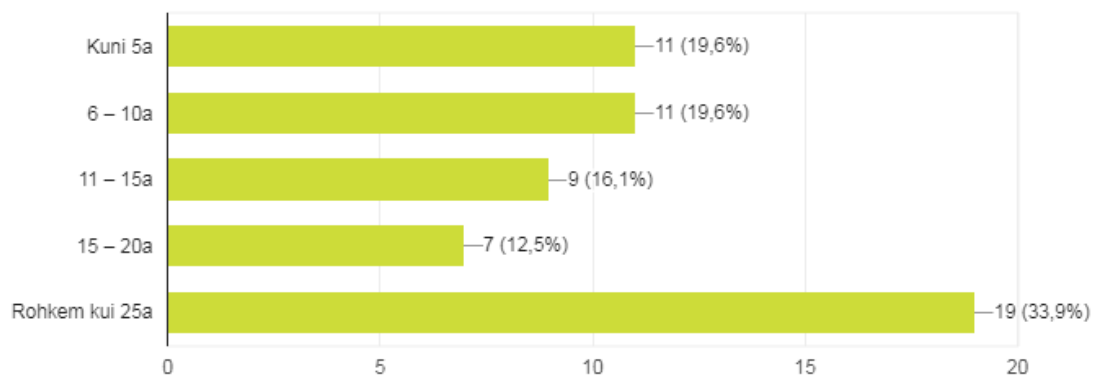


Joonis 2. Õpetaja haridus.

Uuringu käigus tuli välja, et suure staažiga õpetajate osakaal vastanute seas oli suurem ehk 33,9%, mis täitab sellistel õppejõududel on suur töökogemuste pagas. (Joonis 3. Õpetajate tööstaaž)

Teie staaž lasteaiaõpetajana

56 vastust

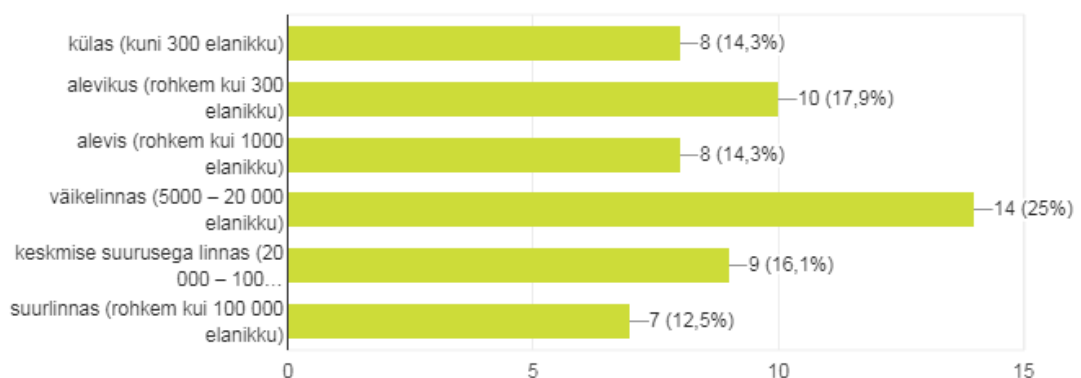


Joonis 3. Õpetajate tööstaaž

Lastekirjanduse kasutamise võimalust mõjutab ka lasteaia asukohast. Mida suurem on asustus, seda suurem on võimalusi õpetajal kirjanduse kättesaadavusega. Antud uuringust tuli välja, et suurem osa ehk 25% vastajatest olid pärit väikelinnast, mille elanikku arv on 5000 - 20000ni. (Joonis 4. Lasteaia asukoht)

Lasteaed, kus Te töötate asub:

56 vastust



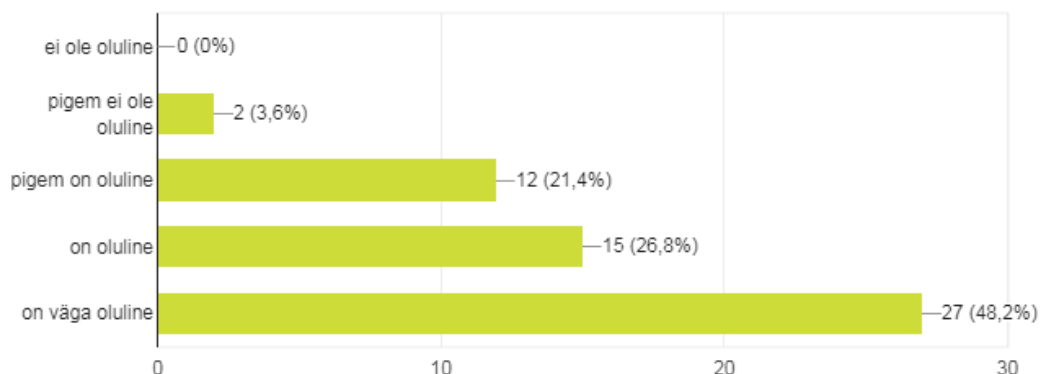
Joonis 4. Lasteaia asukoht.

Tuli välja selgitada, kui oluliseks Eesti õpetajad peavad töökasvatust oma töös. Suurem osakaal ehk 27% õpetajatest vastas, et töökasvatuse osa lasteaia õppe- ja kasvatustegevuses on väga oluline. 3,6% õpetajates arvab, et töökasvatuse osakaal on

lasteaia õppe- ja kasvatustegevuses pigem ei ole oluline. (Joonis 5. Töökasvatuse osa olulisus lasteaia õppe- ja kasvatustöös)

Kui oluliseks peate töökasvatuse osa lasteaia õppe- ja kasvatustegevuses?

56 vastust

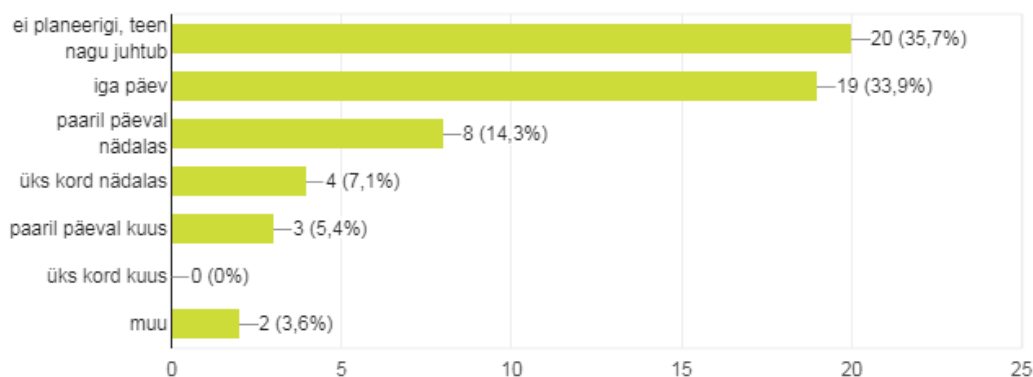


Joonis 5. Töökasvatuse osa olulisus lasteaia õppe- ja kasvatustöös.

Uurimuse käigus selgus, et väga suur protsent ehk 35,7% vastanute õpetajate seas ei planeerigi töökasvatusega seotud tegevusi vaid teevad nagu juhtub. Aga 33% vastanud õpetajatest planeerivad töökasvatusega seotud tegevusi igapäevaselt. (Joonis 6. Töökasvatusega seotud tegevuste planeerimise sagedus.)

Millise sagedusega planeerite töökasvatusega seotud tegevusi?

56 vastust

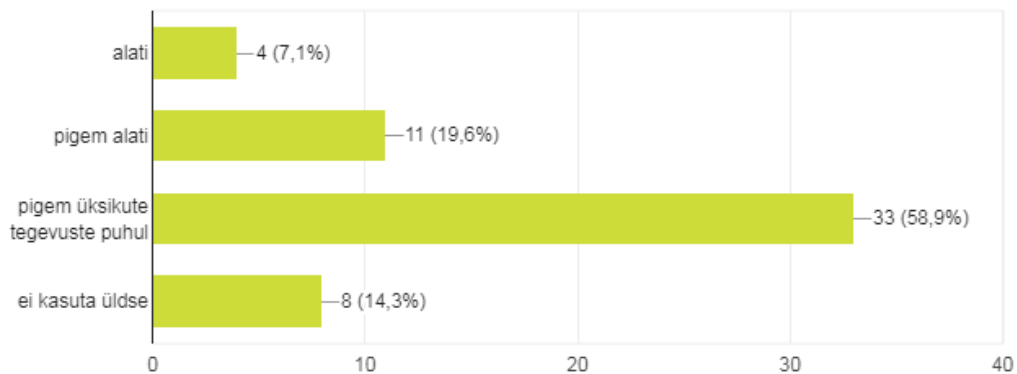


Joonis 6. Töökasvatusega seotud tegevuste planeerimise sagedus.

Lastekirjandust töökasvatuse tegevuse läbiviimiseks üksikutel tegevuse puhul kasutab 58,9% ja oli ka neid ehk 14,3% õpetajatest, kes ei kasuta lastekirjandust üldse. Õpetajate protsent, kes kasutavad lastekirjandust töökasvatuse läbiviimiseks, on väga väike ehk 7,1%. (Joonis 7. Lastekirjanduse aktiivne kasutamine töökasvatuse tegevuse läbiviimiseks)

Kui aktiivselt te kasutate lastekirjandust töökasvatuse tegevuse läbiviimiseks?

56 vastust

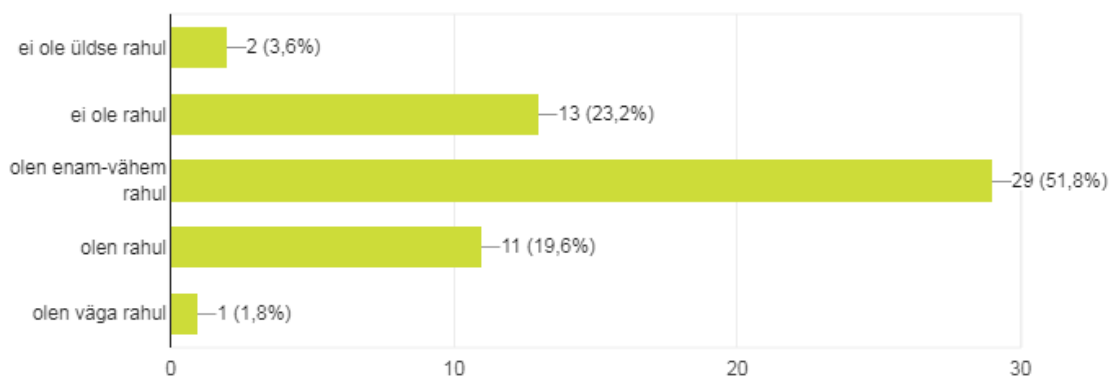


Joonis 7. Lastekirjanduse aktiivne kasutamine töökasvatuse tegevuse läbiviimiseks.

51,8 % õpetajatest vastas, et lastekirjanduse kätte saadavusega töökasvatuse tegevuse läbiviimiseks on enam-vähem rahul. Oli ka neid, aga väike protsent, kes polnud rahul ehk 3,6 % vastanutest ja need õpetajad, kes olid lastekirjanduse kätte saadavusega väga rahul, oli 1,8%. (Joonis 8. Lastekirjanduse kätte saadavus töökasvatuse tegevuse läbiviimiseks.)

Kui kätte saadav teie jaoks lastekirjandus töökasvatuse tegevuse läbiviimiseks?

56 vastust



Joonis 8. Lastekirjanduse kätte saadavus töökasvatuse tegevuse läbiviimiseks.

Küsimustikus oli palutud nimetada milliste töökasvatuse teemade käsitlemisel kasutatakse lastekirjandust. Suurem osa vastanute seast oli vastanud, et kasutavad kodutööde käsitlemisel lastekirjandust. Kui täpselt, siis laua katmine, enda järel koristamine, vanemate abistamine, koristamine.

Seejärel oli küsitud, mis teemade kohta on raske leida lastekirjandust. Antud küsimusele vastamisega enamustel õpetajatel tekkis raskus, sest nad kas ei vastanud, ei osanud midagi vastata või ei orienteeru töökasvatuse valdkonnas. Olid üksikud vastused, kus nimetati, et aiatööde ja kaasaegsete ametite kohta on raske leida lastekirjandust ning kaolid õpetajad, kes vastasid, et neil pole leidmisega mingeid raskusi.

Küsitluse lõpus oli küsitud õpetajate ootused/soovid lastekirjanduse teostele, et neid oleks töökasvatustegevuse läbiviimiseks lihtsam ja efektiivsem kasutada. Enamus õpetajatest soovisid, et oleksid kogumikud, teemate kaupa raamatud suurte ilmekate piltidega.

2.3.2. Tegevusuuringu teine etapp - uuringust järelduste tegemine

Töökasvatus kui õppimise ja kasvatuse vältimatu osa (Tereping 2018) õppe- ja kasvatusprotsessis. Antud uuringu põhjal on teada, et suurem osa meie Eesti õpetajatest peavad tähtsaks töökasvatust läbiviimist koolieelses eas, kuid enamus õpetajatest kasutab lastekirjandust üksikutel juhtudel töökasvatuse läbiviimises. Üle kümne aastase tööstaažiga õpetajatel on suurem töökogemus ning selle ajaga on kogunud väga suur hulk materjali, milles on ka head lastekirjandust töökasvatuses. Kuid paraku iga aastaga tulevad tööle uued ja noored õpetajad, kellel pole seda kogemust ja töö jaoks kogutud materjali. Selleks läheb aastaid, kui õpetajad saavad kokku omale kõike vajaliku.

Lasteaiad, mis asuvad vähe asustatud kohtades või väikelinnades, peavad leppima selle lastekirjandusega, mis on olemas nende asukoha raamatukogus. Tavalised vähe asustatud kohtade või väikelinnade raamatukogud on väikesed ning õpetaja ei saa vajalikku kirjanduse kätte. Sel juhul õpetaja peab ise oma raha eest muretsema raamatuid või olema leidlik vastavalt raharessursidele.

Uuringu andmete põhjal võib järeldada, et vähese tööstaaži, lasteaia asukohast ja ka lastekirjanduse vähese kätte saadavuse tõttu õpetajad ei saa kasutada oma tegevuste läbiviimises töökasvatusega seotud lastekirjandust. Isegi kui õppejõud midagi leiab oma töö jaoks, siis enamus pole rahul illustratsioonidega ja raamatu tekstiga. Järelikult raamatute teks peab ole väga lihtsalt olema kirjutatud ja lastele arusaadav. Sammuti teksti kõrvale peaksid olema vastavad pildid, mis langevad tekstiga kokku.

Ušakova ja Gavriš (1998:3) märkisid, et ilukirjandus avab ja põhjendab lastele ühiskonna elu. Seetõttu ilukirjanduse kasutamine töökasvatuse läbiviimisel on väga oluline. Selline vahend peaks olema õpetajatele kätte saadav olenemata lasteaia

asukohast ja õpetaja tööstaažist. Selleks, et kuidagi aidata õpetajaid, kellel on raskusi vajaliku kirjanduse leidmisega, tuleks teha abivahendid, mis peaksid olema õpetajatele kätte saadavad. Tuleks koostada valdkondadelevastavalt lastekirjandusest nimekirja ning teha valmis raamatusari, mis võiks olla abiks õpetaja töös.

2.3.3. Tegevusuuringu kolmas etapp - abivahendite koostamine töökasvatuse läbiviimiseks – lastekirjanduse loetelu koostamine

Nugini ja Õuna sõnul (2017:9) koolieelne iga on määrava tähtsusega, kuna siis pannakse alus kõikidele lapse arenguvaldkondadele. Sammuti ka töökasvatus mängib suurt rolli lapse arengus. Selleks, et lapse huvi kasvaks töö vastu, siis õpetaja ülesanne selles last aidata. Üheks vahendiks, mille kasutatakse töökasvatuses on tutvumine tööga läbi kunsti. Antud vahend sisaldab endas lastekirjandust (jutukesed, muinasjutud, luuletused, kõnekäänud ja vanasõnad), muusikat ja ise kunsti (maalid, pildid, skulptuurid).

Selle peatükis autor pöörab suurt tähelepanu lastekirjandusele, mille eesmärk koguda lastekirjandust vastavalt valdkondadele, aga need on eneseteenindamine, ametid ning aia- ja majapidamistööd. Uurimise käigus õpetajate üheks sooviks oli töökasvatuses raamatusarjade loomine, mis sisaldab lihtsat ja arusaadavat lastele teksti ning ka tekstile vastavad ilusad pildid.

Lastekirjanduse kogumises tehti tihedalt koostööd Jõgeva Linnaraamatukoguga. Antud raamatukogu lasteosakonna töötajad abistasid töökasvatusega seotud lastekirjanduse otsimisega. Nagu eelnevalt oli märgitud lastekirjandust jagatiks kolmeks jaoks: eneseteenindamine, ametid ning aia- ja majapidamistööd.

Eneseteenindamine koolieelikute jaoks on riietumine, lahti riietumine, enda pesemine – käsi, hambad, keha.

Selles osas on raamatud, mis tutvustavad ja räägivad lastele suu ja hea hügieenist, riietumisest ja lahti riietumisest, enda eest hoolitsemine – juuste kammimine, küünte lõikamine, nina nuuskamine.

Ametid koolieelikute jaoks on tutvumine erinevate ametialade esindajatega ja nende töökohustustega, kirjeldada ameti esindajaid ning mõista nende töö tähtsust.

See osa tutvustab lastele kõiki võimalikke ameteid, mille lapsed võivad kokku puutuda igapäevaselt. Sammuti räägivad antud ameti vajalikkusest.

Aia- ja majapidamistööd koolieeliku jaoks see on toa või rühmaruumi, kodu või lasteaia õueala korrastamine ja korras hoidmine. Täiskasvanute abistamine hooajalistes töödes, hoolitseda taimede ja loomade eest.

Aia- ja majapidamistööde osa tutvustab lastele aia- ja majapidamistöö, millega 6-7 aastne ja isegi noorem laps saab hakkama. Seal lapsed saavad teada antud tööde tähtsust.

Huvitavat selles lastekirjanduses on see, et raamatutes on olemas peategelased, kelle moodi lapsed kindlasti tahaksid olla. Nii saavad lapse läbi lastekirjanduse olla motiveeritud teenindama iseendid, hoolitsema taime või looma eest ning töödes abistama täiskasvanuid. Antud Eesti keelset lastekirjanduse loetelu võib näha lisadest (Lisa 2. Eestikeelne lastekirjandus, mis toetab töökasvatust).

2.3.4. Tegevusuuringu neljas etapp - raamatusarja ja juhendi koostamine õpetajatele

Uurimise käigus õpetajate üheks sooviks oli töökasvatuses raamatusarjade loomine, mis sisaldab lihtsat ja arusaadavat lastele teksti ning ka tekstile vastavad ilusad pildid. Koostöös pedagoogiga Olga Jevdokimoviga oli ette võetud raamatusarja tegemine, mis toetus aastaegadele. Igal aastaajal on omad hooajalised tööd, millega ka lapsed vanuses 6-7 aastased on võimelised hakkama saama.

Raamatusarja tegemisel autorid lähtusid 6-7 aastaste laste eeldatavatest töökasvatusega seotud tulemustest. Antud jutukeste tegevus toimub väljas, järelkud lapsed on juba võimelised ise koristama puulehti, rookima lund, löigata madalatel puudel ja põõsastel oksa või abistama täiskasvanud selles töös ning hoolitseda lillede eest.

Raamatute kirjutamisel autoril oli eesmärk panna raamatuid rääkima iseenda eest. Raamatu ja lapse vahel tekib vestlus. Raamatute tekstid on lastele väga lihtsad ja arusaadavad. Tekstides võib kohata väga palju küsimusi, mis paneb lapsi mõtlema, tegema järeldusi ning vastavalt sellele vabatahtlikult tegutsema ka oma lasteaia territooriumil.

Pedagoog Olga Jevdokimova tegi suure töö illustratsiooni tegemises. Selleks ta kasutas GIMP programmi ja internetis olevaid pilte, mille kokku panemisel tulid värvilised ja rõõmsad pildid. Iga raamatu viimasel leheküljel on olemas kastatavate piltide asukoha viide.

Raamatusari „Tommi ja Vahtrapuu” (Lisa 3. Õppevahendid) on jagatud neljaks raamatuks, mis vastab igale aastaajale. See on sügis, talv, kevad ja suvi. Raamatute peategelasteks on Tommi ja ta sõber Vahtrapuu. Vastavalt aastaajale Tommi teeb väljas tööd. Sügisel ta riisub lehti, talvel koristab lund, kevade koos isaga lõikab õunapuul puuoksi, aga suvel hoolitseb lillepeenra eest. Kõikides neljas raamatus lapsed tutvuvad antud töötegemisele tööriistadega ning saavad teada, milleks antud tööd tuleks teha. Näiteks:

“LAPSED, MIS TE ARVATE, KAS MAAS OLEVAD LEHED SEGAVAD VAHTRAPUUD? (...) PUULEHED VAHTRAPUUD EI SEGA. AGA, MIKS SÜGISEL PUUDELT LANGEVAD LEHED? (...) JAH, NII PUUD VALMISTUVAD TALVEKS. VAADAKE, MIS TOMMI TEEB? (...) TOMMI RIISUB KOKKU LEHTI JA PANEB NEID PUU ÜMBER. KAS TE TEATE MILLEKS? (...) SELLEKS, ET VAHTRAPUUL OLEKS TALVEL SOE.

LAPSED, KUIDAS TEIE SAATE AIDATA VALMISTUDA TALVEKS OMA LASTEAIAS ÕUEALAL OLEVAID PUUD? (...) VÄGA TUBLID! TOMMI JA VAHTRAPUU ON TEIE ÜLE VÄGA UHKED!”

(Katkend raamatust “Tommija Vahtrapuu. Sügis.”)

Sellest katkendist on selgelt näha kuidas on lastele ära põhjendatud, milleks on vaja lehti kokku riisuda ja panna puu ümber. Selleks, et puul oleks talvel soe. Muud teaduslikku seletust 6-7 aastane laps ei vaja. Mis aga kõige tähtsam on see, et iga jutukese lõpus raamat esitab lapsele küsimuse, kuidas laps ise saab aidata oma lasteaias õuealal olevaid puid. Mõttekohad annavad lapsele võimaluse mõelda ja teha oma järeldus ja kindlasti peale seda ka hakkata tegutsema.

Raamatusarja „Tommi ja Vahtrapuu” juurde oli tehtud ka õpetajate juhend (Lisa 4. Õpetajate juhend). Juhendis on seletatud raamatute mõtte, ära põhjendatud milleks on vaja mõttekohta ja kuidas ta on ära tähistatud. Konkreetset juhist mil moel ja millal peaks õpetaja kasutama raamatuid ei ole. Autor jättis ka õpetaja jaoks mõtlemisruumi, kus ta saab ise valida, mis juhtudel antud raamatud tuleks kasutada. Juhend veel annab õpetajale mõista, et jutukeste kõrvale pole vaja eelnevalt välja mõelda küsimusi, et lapsed hakkaksid loetu põhjal arutlema. Selle töö võtsid raamatud enda peale.

Tänu nende raamatutele lastes võib kasvatada mitte ainult armastust töö vastu vaid ka hoolivust, kaastunnet, sõbralikkus.

2.3.5. Raamatusarjade seosed koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava koosneb seitsmest valdkonnast. Need on mina ja keskkond, keel ja kõne, eesti keel kui teine keel, matemaatika, kunst, liikumine ja muusika (Riigi Teataja, 2011). Töökasvatus on tihedalt seotud valdkonnaga nagu mina ja keskkond, kus lapsed tutvuvad ametitega, täiskasvanute tööga ja tegemistega.

Raamatusarjade võrdluseks koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga autor kasutab allikateks Riigi Teatajast määruse kehtiva redaktsiooniga alates 01.01.2011 ning Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse poolt välja antud raamatut „Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad”. Nende abil tuuakse välja pea igast valdkonnast eesmärgid, mis toetatakse läbi raamatute ning tuuakse näiteid raamatu põhjal.

Valdkonna **mina ja keskkond** järgmiste eesmärkide toetamine:

- Laps mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- Laps saab ettekujutuse oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- Laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- Laps märkab nähtusi ja muutusi looduses. (Õppe- ja kasv... 2009:7);

Raamatus käsitletakse nelja aastaaega – sügis, talv, kevad, suvi. Vastavalt aastajale tutvustatakse lastele hooajalisi töid, kus püstitatakse lapse ees probleem, mille ta lugemise käigus leiab lahenduse. Peale selle, lastele lähemalt seletatakse milleks antud töö on vajalik, mis kasu ta tööb taimedele, puudele. Samas lapsele antakse mõista ta tähtsust ja rolli elukeskkonnas ning väärtustama ja hoidma oma ümbruskonna ja suhted teistega.

Valdkonna **keel ja kõne** järgmiste eesmärkide toetamine:

- Laps tuleb toime igapäevases suhtluses;
- Laps kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesist lauseehitust;
- Laps tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused (Õppe- ja kasv... 2009:26).

Nii nagu raamatusarjas on olemas mõttekohad, siis see aitab last hakata mõtlema ja väljendama oma mõtteid. Siin osas saab ka õpetaja korrigeerida lapse kõnet, hääldust, grammatilisi vorme ja lauseehitust. Sammuti raamatu tekst lubab ka lastel, kes tunnevad tähti, harjutada lugemist.

Matemaatika valdkonna järgmiste eesmärkide toetamine:

- Laps tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma päevategevusi
- Laps näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes
- Laps järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal (Õppe- ja kasv... 2009:65);

Raamatud on koostatud nelja aastaaja põhjal. Nii lapsed saavad teada aastaegade järjestust, et sügise järel tuleb talv, talvele kevad, kevadele suvi ning algab kõik otsast peale. Jutukestes võib kohata suuruse ja pikkuse mõisteid.

Kunsti valdkonna järgmiste eesmärkide toetamine:

- Laps vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ning tarbeesemeid;
- Laps kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- Laps vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut (Õppe- ja kasv... 2009:74).

Raamatustes on olemas värvilised illustratsioonid, mida tuleks kindlasti lugemise ajal vaadata, sest seal saab ka vastuseid tekstis esitatavatele küsimustele. Sammuti lastele räägitakse materjalidest (puulehed, lumi, muld jne), millel on olemas oma otstarbeks tööriist. Tööriistu tutvustatakse ning seletatakse milleks ta võiks kasutada. Raamatu teks on koostatud nii, et lapsed oleksid tähelepanelikud, oskaksid vaadelda, kirjeldada ja kujundada ümbritsevat.

Liikumise valdkonna eesmärkide toetamine:

- Laps suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- Laps tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas (Õppe- ja kasv... 2009:108);

Läbi raamatute, lastele on väga selgelt ära põhjendatud, mille antud tegevus on vajalik ning mis kasu ta toob. Nii teades neid põhjendusi laps saab töö tegemisel tegutseda sihipäraselt nii üksi kui ka oma rühmakaaslastega.

Kõkkuvõtteks võib öelda, et koostatud raamatusari „Tommi ja vahtrapuu” vastab koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale.

2.3.6. Näidis tegevus ühe raamatu põhjal.

Autori poolt on tehtud näidis tegevuse konspekt (Lisa 5. Näidis tegevus ühe raamatu põhjal.). Eespool oli kirjutatud, et õpetajatele on jäetud ka mõtlemisruumi, kus nad saavad ise valida, mis juhtudel antud raamatud tuleks kasutada. Kuid autor mõtles ka

noorte algaja õpetajate peale ning koostades näidis tegevuse konspekti tahab näidata, mis moel võiks läbiviia töökasvatuse tegevust raamatu põhjal. Nii nagu raamat ise viib lastega vestluse, siis noored õpetajad, kes kasutavad antud vahendit, ei pea midagi juurde mõtlema. Nende eest teeb kõik ära raamatusari „Tommi ja Vahtrapuu”.

Antud tegevuse konspektis võib näha, mis eesmäärke soovis autor tegevuse käigus saavutada. Sammuti võib näha, et tegevus ei käsitle ainult ühte kindlat valdkonda vaid antud tegevus on lõimitud. Tegevuse konspektis võib näha, et ka siin on olemas sissejuhatav osa, põhiosa ja lõpetav osa, kus lapsed saavad anda läbiviidud tegevusele hinnangu, mille põhjal õpetaja teeb omad järeldused ning vastavalt sellele ka tegutseb edaspidi.

Lisaks õpetaja ise võib valida talle sobiva sissejuhatava ja lõpetava osa arvestades lastega. Tegevuse läbiviimisel võib juurde lisada ka raamatu põhjal mingit arendavat mängu. Raamatu lugemist võib jagada ka mitmeteks tegevusteks.

KOKKUVÕTTE

Õpetaja töö on väga vastutustundlik töö, mille eesmärk arendada last kõiki võimalikes valdkondades. Üks enim tähtsana on töökasvatus, mille abil lapsed saavad eluks vajalikke oskusi eneseteenindamises, aia- ja majapidamises ning ka ettekujutuse ja arusaama tehtavast tööst.

Töö eesmärk oli koostada õppevahendid ja soovitused nende kasutamiseks lasteaiaõpetajatele töökasvatuse läbiviimiseks lastele vanuses 6 – 7aastat.

Antud eesmärgi saavutamiseks autori poolt oli läbi viidud normatiiv-õigusliku, teaduslase ja teatmekirjaduse, teaduslike artikkelite kogumikute, õpi- ja perioodikaväljaannete uurimine ja analüüs Sammuti autor kasutas uurimistöö läbiviimiseks tegevusuuringut. Oli koostatud küsimustik, mille abil pidi välja selgitama lastekirjanduse aktiivsust töökasvatuse tegevuse läbiviimisel, õpetajatele lastekirjanduse kätte saadavus ja õpetaja ootused/soovid lastekirjanduse osas, et õpetajate töö oleks lihtsustatud töökasvatuse tegevuse läbiviimisel.

Uurimise käigust tuli välja, et vähese lastekirjanduse kättesaamine ei anna võimalust täiel määral kasutada ta töökasvatuse läbiviimisel. Õpetajate ootustest/soovidest tuli välja, et oleks hea kui töökasvatuse teemal oleksid lastekirjanduses spetsiaalsed raamatusarjad või kogumikud, millel oleks lastele lihtne ja arusaadav tekst ning vastavalt tekstil ka pildid.

Õpetajate soovide/ootuste põhjal oli koostatud Eesti lastekirjandusest vastavalt valdkondadele, eneseteenindamine, ametid ning aia- ja majapidamistöö, nimekiri, mille olenemata õpetaja tööstaažist saavad kasutada kõik õpetajad.

Lisaks oli tehtud raamatusari „Tommi ja Vahtrapuu” vastavalt aastaegadele ning juhend õpetajatele. Antud raamatud sisustatud värviliste piltidega ning lihtsa ja arusaadava laste jaoks tekstiga. Raamatute mõtte on vestlus lapsega. Lugemise ajal raamat esitab lastele mõtlema panevaid küsimusi, millele on viidatud raamatus ja mõttekoht. Antud küsimuste põhjal laps koos õpetajaga arutleda, saadud teadmiste põhjal teha järeldusi ning vastavalt ka tegutseda. Antud abivahendit võivad kasutada ka lapsevanemad.

Peale selle välja töötatud raamatusari võrreldi koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavala ning tuldi järeldusele, et need raamatud vastavad riiklikule õppekavale.

Noorematele ja algajatele õpetajatele oli koostatud näidis tegevuse konspekt ning mõned soovitused.

RESÜMEE

Bakalaurusetöö teema: Töökasvatuse olulisus ja selle korraldamine lastele vanuses 6 – 7 aastat

Töö autor: Tartu Ülikooli Narva Kolledzi üliõpilane Jekaterina Sei.

Töö on kirjutatud: 2017 - 2018 õppeaastal.

Eesmärk: Koostada õppevahendid ja soovitused nende kasutamiseks lasteaiaõpetajatele töökasvatuse läbiviimiseks lastele vanuses 6 – 7 aastat

Antud töö koosneb sissejuhatuses, kahest peatükist, kokkuvõttest ja lisadest.

Sissejuhatuses on teema aktuaalsuse põhjendamine, töö eesmärk ja töö ülesanded.

Esimeses peatükist käsitletakse töökasvatuse teoreetilist osa. Töökasvatuse ajaloost saab teada, kus tulid esimesed ideed töökasvatuses ja kuidas see mõtte arenes. Arutlusele tulevad töökasvatuse vahendid – mis nad endast kujutavad ja nende tähtsus. Töökasvatuse tähtsust koolieelses eas ja täiskavatu roll esimeste harjumuste ja oskuste kujunemisel. Viimaks saab teada 6-7 aastase lapse töökasvatusega seoses eeldatavaid tulemusi.

Teine peapükk käsitleb läbiviidud õpetajate seas uuringut, mille eesmärk välja selgitada lastekirjanduse aktiivsust töökasvatuse tegevuse läbiviimisel, õpetajatele lastekirjanduse kätte saadavus ja õpetaja ootused/soovid lastekirjanduse osas, et õpetajate töö oleks lihtsustatud töökasvatuse tegevuse läbiviimisel. Töödeldatakse uuringu tulemusi ja sellest lähtuvalt tehakse järeldused ning koostatakse õpetajatele abivahend, mis koosneb raamatusarjast ja õpetaja juhend ning ka Eesti lastekirjanduse nimekiri töökasvatuse valdkonnas. Samas võrreldakse koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga ja näidatakse näidis tegevuse konspekti põhjal kuidas võiks tegevust läbi vii kasutades väljatöötatud raamatusarja

Bakalaureusetöös on viis lisa, mis sisaldab endas uurimuse küsimustiku, tehtud Eesti lastekirjanduse põhjal vastavalt töökasvatusele raamatute, juhukeste ja luuletuste nimekiri. Lisas on veel väljatöötatud neli raamatud sarjast „Tommi ja Vahtrapuu” , õpetajatele raamatu juhend ning näitliku tegevuse konspekti.

RESUME

The topic of the bachelor thesis:

The importance of work training and the organization of it for children between ages six to seven.

The author of this work: Jekaterina Sei, Student of Narva College of the University of Tartu.

This work took two academic years to finish, the years of 2017- 2018.

The purpose of this assignment was to draw up different kinds of teaching materials for preschool teachers, and with those ideas, recommendations on how to use them, to carry through work training for children between ages six to seven.

Given work consists of an introduction, two chapters, a summary and extras.

Justification of the reality of the main topic, the purpose of this work and tasks are in the introduction chapter.

The first chapter consists of the theoretical part of the work training. From the history of work training we can learn about the origin of the first ever ideas about it and how it all got developed. Different kinds of methods are discussed also- what these methods represent and why are they important.

The importance of the work training within preschool children and the adults part of creating primary habits within these children. In the end of the first chapter we will learn about the expected results within children between ages six to seven on this topic.

The second chapter consists of the inquiry, where few other preschool teachers answered some questions. With this inquiry we can know more about the commonness of childrens literature taking place as one of the methods of work training, the availability of childrens literature overall and teachers expectations and recommendations about the childrens literature, so that it would be easier to carry through work training. The results are then worked through to get new ideas on how to make the best teaching materials for teachers to base on throughout the advising of the children. The teaching materials consist of series of books and the teachers guide, also a list of childrens books which are connected to the work training topics. On the other hand, it is compared with preschool institutions national curriculum. Also there is shown a sample of a way on how to carry through these actions while using the bookseries, based on the work plan that was made.

There are five extras in the bachelor thesis, which are the questionnaire of the topic, a list of books, stories and poems that are based on the Estonias' childrens literature, a self made book series named "Tommy and the maple tree" which consists of four books, this books guide for teachers and a summary of examples of recommended activities.

KASUTATUD KIRJANDUS

[EKSS] Eesti keele seletav sõnaraamat. 2009. Tallinn: Eesti Keele Instituut
<http://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=t%C3%B6%C3%B6kasvatus&F=M> (viimati vaadatud 12.12.17)

Arandi, Piret 2011. *Töökasvatus koolieelses eas*. Tallinn: TEA kirjastus.

Bammel – Баммель Г. К. (ред.) - Демокрит в его фрагментах и свидетельствах древности. - М., 1935. - 372 с.

Bure – Буре Р. С. Дошкольник и труд. Теория и методика трудового воспитания. Пособие для педагогов дошкольных учреждений. М.: МОЗАЙКА-СИНТЕЗ, 2011 –136с

Bure; Godina – Буре Р. С., Година Г. Н. Учите детей трудиться. – М.: Просвещение, 1983 – 144с

Eesti Statistikaamet, 2018. *Tööturu näitajad olid möödunud aastal head*.
<https://www.stat.ee/pressiteade-2018-017> (viimati vaadatud 02.03.18)

Harlamov – Харламов И. Ф. Педагогика. – М.: Гардарики, 1999. – 520 с.

Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko; Sajavaara, Paula 2010. *Uurijakirjuta*. Tallinn: Kirjastus Medicina.

Holtz, Robert J. 2012. *Makarenko and Dewey: Two Views On Overcoming Life Circumstances Through Education*. Journal of Correctional Education. Sep 2002, Vol. 53 Issue 3, p116-119. 4p

Järve, Linda 2016. *Pedagoogiline kultusraamat ja selle järjed*. Õpetaja Leht 04.03.2016
<http://opleht.ee/2016/03/pedagoogiline-kultusraamat-ja-selle-jarjed-3/> (viimati vaadatud 02.01.18)

Komarova; Kutsakova; Pavlova – Комарова Т. С., Куцакова Л. В., Павлова Л. Ю. Трудовое воспитание в детском саду. Программа и методические рекомендации. Для занятий с детьми 2-7 лет. – М.: МОЗАЙКА-СИНТЕЗ, 2009 – 80с

Konstantinov; Medõnski; Sabaeva – Константинов Н. А., Медынский Е. Н., Шабеева М. Ф. История педагогики. – М.: просвещение, 1982 г.

Korotovskih – Коротовских Л. Н. Создание условий для самостоятельной трудовой деятельности дошкольников. // Дошкольная педагогика. 08/2011. N 6(81). С 21–28

Kozlova – Нравственное и трудовое воспитание дошкольников: Учеб. Пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / С. А. Козлова, Н. К. Дедовских, В. Д. Калишенко и др.; Подред. С. А. Козловой — М.: Издательский центр «Академия», 2002.

Kozlova; Kulikova – Козлова С. А., Куликова Т. А. Дошкольная педагогика. — М.: Академия, 2001. - 416 с.

Krohina – Крохина С. Трудолюбие у старших дошкольников как ключевое качество личности в условиях подготовки к школе // Дошкольное воспитание. 3/2010. С 86–93

Kruleht – Крулехт М. Мастерская Умелника. Ребенок познает предметный мир, приобщаясь к труду. // Дошкольное Воспитание. 2006/1. С 47–51

Laherand, Meri-Liis 2008. *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: OÜ Sulesepp.

Makrova – Маркова Т. А. Воспитание трудолюбия у дошкольников: Книга для воспитателя детского сада. – М.: Просвещение, 1991 – 108с.

Nugin, Kristina; Õun, Tiina 2017. *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias*. Tartu: Atlex.

Pavlova – Павлова М. В. Дайте детям радость труда! Воспитание у дошкольников позитивного отношения к трудовой деятельности. // Дошкольная педагогика. 01/2011. N 1(66). С 37–39

Pikatis, Maja 2006. *Õpeta mind ise tegema. Montessori tegevused teile ja teie lastele*. Tallinn: Koolibri.

Piskunov – История педагогики и образования. От зарождения воспитания в первобытном обществе до конца XX в.: Учебное пособие для педагогических учебных заведений/ Подред. Пискунова А. И.. – М., 2001.

Piskunov – Хрестоматия по истории педагогики: В 3-х т./ ред. Пискунов А. И. Т. 1: Античность. Средневековье. – М.: Сфера, 2006 г. – 512 с.

Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsiooni keskus 2009. *Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad*. Tallinn: Studium

Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsiooni keskus 2009. *Üldoskuste areng koolieelses eas*. Tallinn: Studium.

Savtšenko – Савченко В. И. Методическая модель трудового воспитания детей в ДОУ // Дошкольная педагогика. 11/2010. N 8(65). С 8–14

Tereping, Avo-Rein 2018. *Töökasvatus kui õppimise ja kasvatuse vältimatu osa*. Õpetajate Leht 16.03.2018 <http://opleht.ee/2018/03/tookasvatus-kui-oppimise-ja-kasvatuse-valtimatu-osa/> (viimati vaadatud 20.03.18)

Ušakova, Gavriš – Ушакова О. С., Гавриш Н. В.. Знакомим дошкольника с художественной литературой: Конспекты занятий. – М.: ТЦ «Сфера», 1998. – 224с.

LISAD

Lisa 1. Küsimustik õpetajate hinnangu praeguste olemasolevate töökasvatuses materjalide kohta

Küsimustiku eesmärk välja selgitada lastekirjanduse aktiivsust töökasvatuse tegevuse läbiviimisel, õpetajatele lastekirjanduse kätte saadavus ja õpetaja ootused/soovid lastekirjanduse osas, et õpetajate töö oleks lihtsustatud töökasvatuse tegevuse läbiviimisel.

Tere!

Olen Tartu Ülikooli Narva kolledzi üliõpilane Jekaterina Sei, kirjutan bakalaureuse tööd teemal “TÖÖKASVATUSE OLULISUS JA SELLE KORRALDAMINE LASTELE VANUSES 6 – 7 AASTAT”. Selleks, et välja selgitada õpetajate hinnangu praeguste olemasolevate töökasvatuses materjalide kohta. Palun Teid võtta paar minutit aega ja vastata allpool olevatele küsimustele. Valikvastustega küsimuste puhul tehke rist teile sobiva vastuse ette sulgudsse.

Teie andmed

1. Teie vanus:

- ☐ 20 – 30 aastat
- ☐ 30 – 40 aastat
- ☐ 40 – 50 aastat
- ☐ 50 – 60 aastat
- ☐ vanem kui 60 aastat

2. Teie haridus:

- ☐ kesk-eri haridus
- ☐ erialane kõrgharidus
- ☐ muu kõrgharidus

3. Teie staaž lasteaiaõpetajana

- ☐ Kuni 5a
- ☐ 6 – 10a
- ☐ 11 – 15a
- ☐ 15 – 20a
- ☐ Rohkem kui 25a

4. Lasteaed, kus Te töötate asub:

- ☐ külas (kuni 300 elanikku)
- ☐ alevikus (rohkem kui 300 elanikku)
- ☐ alevis (rohkem kui 1000 elanikku)
- ☐ väikelinnas (5000 – 20 000 elanikku)
- ☐ keskmise suurusega linnas (20 000 – 100 000 elanikku)
- ☐ suurlinnas (rohkem kui 100 000 elanikku)

5. Kui oluliseks peate töökasvatuse osa lasteaias õppe- ja kasvatustegevuses?

- ☐ ei ole oluline
- ☐ pigem ei ole oluline
- ☐ pigem on oluline
- ☐ on oluline
- ☐ on väga oluline

6. Millise sagedusega planeerite töökasvatusega seotud tegevusi?

- ☐ ei planeerigi, teen nagu juhtub
- ☐ iga päeva
- ☐ paaril päeval nädalas
- ☐ üks kord nädalas
- ☐ paaril päeval kuus
- ☐ üks kord kuus
- ☐ muu.....

7. Kui aktiivselt te kasutate lastekirjandust töökasvatuse tegevuse läbiviimiseks?

- ☐ alati
- ☐ pigem alati
- ☐ pigem üksikute tegevuste puhul
- ☐ ei kasuta üldse

8. Kui kätte saadav teie jaoks lastekirjandus töökasvatuse tegevuse läbiviimiseks?

- ☐ ei ole üldse rahul
- ☐ ei ole rahul
- ☐ olen enam-vähem rahul
- ☐ olen rahul
- ☐ olen väga rahul

9. Milliste töökasvatuse teemade käsitlemisel kasutate lastekirjandust?

.....

.....

.....

10. Milliste teemade kohta on raske leida lastekirjandust?

.....

.....

.....

11. Millised on Teie ootused/soovid lastekirjanduse teostele, et neid oleks töökasvatuse tegevuse läbiviimiseks lihtsam ja efektiivsem kasutada?

.....

.....

.....

.....

.....

Tänan!

Lisa 2. Eestikeelne lastekirjandus, mis toetab töökasvatust.

Eneseteenindamine

Delvaux, Nancy; de Pètigny 2002. *Laura ei taha pesema minna*. Tallinn: Egmont Estonia.

Delvaux, Nancy; de Pètigny 2013. *Laura lood. Neljas raamat. Laval on sünnipäev*. Tallinn: Egmont Estonia: 67-82.

Delvaux, Nancy; de Pètigny 2014. *Laura lood. Viies raamat. Laura tahab kõike teha ise*. Tallinn: Egmont Estonia: 67-82.

Kehman, Anu; Väljataga, Ülle 2011. *Laste rõõm 1. Kuidas onu Ööbik ennast riide paneb*. Koost. Ellen Niit. Tallinn: Tammerraamat.

Kehman, Anu; Väljataga, Ülle 2011. *Laste rõõm 1. Kuidas onu Ööbik vannis käib*. Koost. Ellen Niit. Tallinn: Tammerraamat.

Koff, Indrek; Saar Ulla 2016. *Ilusti*. Tallinn: Härra Tee&proua Kohvi.

Loosaar, Venno 2017. *Ei taha lood. Ei taha hambaid pesta*. Tallinn: Kirjastus Varrak: 7-9.

Loosaar, Venno 2017. *Ei taha lood. Ei taha juuksed lõigata*. Tallinn: Kirjastus Varrak: 29-30.

Loosaar, Venno 2017. *Ei taha lood. Ei taha käsi pesta*. Tallinn: Kirjastus Varrak: 19-21.

Loosaar, Venno 2017. *Ei taha lood. Ei taha küüsi lõigata*. Tallinn: Kirjastus Varrak: 48-49.

Loosaar, Venno 2017. *Ei taha lood. Ei taha nina nuusata*. Tallinn: Kirjastus Varrak: 53-55.

Loosaar, Venno 2017. *Ei taha lood. Ei taha pead pesta*. Tallinn: Kirjastus Varrak: 40-41.

Loosaar, Venno 2017. *Ei taha lood. Ei taha potile minna*. Tallinn: Kirjastus Varrak: 10-12.

Loosaar, Venno 2017. *Ei taha lood. Ei taha riidesse panna*. Tallinn: Kirjastus Varrak: 13-15.

Loosaar, Venno 2017. *Ei taha lood. Ei taha süüa*. Tallinn: Kirjastus Varrak: 22-24.

Petrow, Epp 2009. *Marta varbad. Küünte lõikamine*. Tartu: Greif OÜ: 12.

Thorbjörn, Egner 2013. *Sööbik ja pisik*. Tallinn: Tänapäev.

Ametid

Brunel, Aude 2004. *Lähme tööle!* Tartu: Mittetulundusühing "Hea Algas".

Civardi, Anne 2017. *Minu esimesed kogemused*. Tallinn: Kirjastus Varrak.

Delvaux, Nancy; de Pètigny 2002. *Laura läheb arsti juurde*. Tallinn: Egmont Estonia.

Delvaux, Nancy; de Pètigny 2014. *Laura lood. Viies raamat. Laura ja lapsehoidja*. Tallinn: Egmont Estonia: 19-34.

DeredelRogeon, Sandrine; Mazali, Gustavo 2005. *Kaspar hakkab ehitusmeistriks*. Tallinn: Egmont Estonia.

Grossthal, Urve 2016. *Ametid on tähtsad kõik*. Tartu: AS Atlex.

Illipe-Sootak, Heli; Sildre, Eline 2015. *Väike jope. Jope kinos*. Tallinn: Dolce Press: 9-13.

Illipe-Sootak, Heli; Sildre, Eline 2015. *Väike jope. Jope raamatukogus*. Tallinn: Dolce Press: 4-8.

Kesamaa, Manivald 2001. *Keda kiita leiva eest*. Tallinn: Mixi Kirjastus.

Kivirähk, Andrus 2009. *Kaka ja kevad. Villu ja söögitädi*. Tallinn: Kirjastus Varrak: 29-30.

Korp Karel; Tungal, Leelo 2001. *Tema amet: Vigurpilte ja vemmalvärssse ametimeestest ja naistest*. Tallinn: Ilo kirjastus.

Korp, Epp; Rimmel, Liili 1993. *Timmi rong*. Tallinn: Raamatutrukikoda.

Kutsat, Kuulo 2014. *Mõmmid hambaarsti juures*. Tallinn: TEA Kirjastus.

Kutsat, Kuulo 2014. *Mõmmikute arstikäik*. Tallinn: TEA Kirjastus.

Leevand, Imbi 2007. *Okkakese lood. Ametid*. Vihula vald: VR Kirjastus OÜ.

Leies, Uno 2016. *Tipp ja Täpp. Tipp ja Täpp on kosmonaudid*. Tallinn: TEA Kirjastus.

Leoste, Jaanus; Leoste Janika 2011. *Jänku - Jussi lood 3. Juuksuri juures*. Tallinn: Lasteveeb OÜ: 12-13.

Leoste, Jaanus; Leoste Janika 2011. *Jänku - Jussi lood 4. Postkontoris käik*. Tallinn: Lasteveeb OÜ: 38-39.

- Majakovski, Vladimir 1983. *Kelleks saada?* Tallinn: Eesti Raamat.
- Pikkov, Ülo 2011. *Tallinna korstnapühkija*. Tallinn: Ecoprint AS trükikoda.
- Pütsepp, Juhani 2004. *Kunstnik Johannese üpris kummalised lood*. Tartu: AS Paar trükida.
- Rannap, Jaan 2015. *Klaabu. Õpetaja*. Tallinn: Avita kirjastus: 39-44.
- Rebane, Jane 2013. *Simmo ja Sanne ametite maailmas I*. Tartu: Altex (töövihik)
- Rebane, Jane 2015. *Simmo ja Sanne ametite maailmas II*. Tartu: Altex (töövihik)
- Reuterstrand, Siri; Wik, Jenny 2008. *Ellis läheb hambaarsti juurde*. Tallinn: Odamees OÜ.
- Saar, Anti 2015. *Kojamees Urmas*. Tallinn: Kirjastus Päike ja Pilv.
- Saar, Tiina 2012. *Eduard ja Pihla hakkavad töövarjudeks*. Tallinn: Kirjastus Koolibri.
- Skalbe, Karlis 2001. *Hea elu otsija*. Tallinn: Mixi Kirjastus.
- Soans, Kerttu 2007. *Mari ja Jüri kümme ametit*. Tallinn: Raamatutrükikoda.
- Tamm, L.Marii; Piirsoo, Katre 2013. *Kelleks tahan saada?* Tallinn.
- Tinnuri, Urve 2016. *Seitse seppa*. Tallinn: TEA Kirjastus
- Toomendi, Pilvi 2017. *Leheritsikas otsib tööd*. Tallinn: Kivitrükikoda R. Tohver &Ko.
- Tõnumaa, Ülle 2017. *Onu Atsi ametid*. Tallinn: TEA Kirjastus.
- Watson, Brown 2012. *Hakkame lugema! Lood poistele*. Tallinn: Egmont Estonia.

Majapidamis- ja aiatööd

- Delvaux, Nancy; de Pètigny 2004. *Laura küpsetab kooki*. Tallinn: Egmont Estonia.
- Delvaux, Nancy; de Pètigny 2007. *Laura uued lood. Laura läheb maale*. Tallinn: Egmont Estonia: 21-28.
- Delvaux, Nancy; de Pètigny 2013. *Laura lood. Neljas raamat. Laura tahab endale koera*. Tallinn: Egmont Estonia: 19-34.
- Delvaux, Nancy; de Pètigny 2016. *Laura lood. Kuues raamat. Laura sõidab maale*. Tallinn: Egmont Estonia: 51-66.

- Delvaux, Nancy; de Pètigny 2016. *Laura lood. Kuues raamat. Laura teeb süüa*. Tallinn: Egmont Estonia: 67-82.
- DeredelRogeon, Sandrine; Mazali, Gustavo 2005. *Kaspari lood. Kaspar ehitab linnumaja*. Tallinn: Egmont Estonia: 39-54.
- Deredel Rogeon, Sandrine; Mazali, Gustavo 2005. *Kaspari lood. Kaspar ja väike jõulupuu*. Tallinn: Egmont Estonia: 103-118.
- Illipe-Sootak, Heli; Sildre, Eline 2015. *Väike jope. Jope keedab hapukapsasuppi*. Tallinn: Dolce Press: 14-17.
- Kehman, Anu; Väljataga, Ülle 2011. *Laste rõõm 1. Puhtad tänavad*. Koost. Urmas Nemvalt. Tallinn: Tammerraamat.
- Kivirähk, Andrus 2009. *Kaka ja kevad. Omatehtud kotlet*. Tallinn: Kirjastus Varrak: 19-21.
- Lambert, Sandrine; Suetens, Clara 2006. *Kapar ei taha koristada*. Tallinn: Kirjastus Koolibri.
- Leies, Uno 2016. *Tipp ja Täpp. Tipp ja Täpp ja ilus pesakast*. Tallinn: TEA Kirjastus.
- Leies, Uno 2016. *Tipp ja Täpp. Tipp, Täpp ja hernetont*. Tallinn: TEA Kirjastus.
- Leoste, Jaanus; LeosteJanika 2011. *Jänku - Jussi lood 2. Talgud*. Tallinn: Lasteveeb OÜ: 10-13.
- Leoste, Jaanus; LeosteJanika 2011. *Jänku - Jussi lood 3. Jõhvikamahla tegemine*. Tallinn: Lasteveeb OÜ: 20-21.
- Leoste, Jaanus; LeosteJanika 2011. *Jänku - Jussi lood 3. Kartulivõtt*. Tallinn: Lasteveeb OÜ: 23.
- Leoste, Jaanus; LeosteJanika 2011. *Jänku - Jussi lood 3. Lehesadu*. Tallinn: Lasteveeb OÜ: 26-27.
- Leoste, Jaanus; LeosteJanika 2011. *Jänku - Jussi lood 3. Pohli korjamas*. Tallinn: Lasteveeb OÜ: 10-11.
- Leoste, Jaanus; LeosteJanika 2011. *Jänku - Jussi lood 4. Piparkookide tegemine*. Tallinn: Lasteveeb OÜ: 2.
- Leoste, Jaanus; LeosteJanika 2012. *Jänku - Jussi lood 5. Hiirte talvised teed*. Tallinn: Lasteveeb OÜ: 15.

Leoste, Jaanus; LeosteJanika 2012. *Jänku - Jussi lood 5. Kevade viimases tuisus*. Tallinn: Lasteveeb OÜ: 18-19.

Leoste, Jaanus; LeosteJanika 2012. *Jänku - Jussi lood 5. Küpsisetordipäev*. Tallinn: Lasteveeb OÜ: 12-13.

Leoste, Jaanus; LeosteJanika 2012. *Jänku - Jussi lood 5. Puude magus mahl*. Tallinn: Lasteveeb OÜ: 16-17.

Loosaar, Venno 2017. *Ei taha lood. Ei taha tuba koristada*. Tallinn: Kirjastus Varrak:37-39.

Pervik, Aino 2010. *Kaarist on kasu*. Tallinn: TEA Kirjastus.

Pervik, Aino 2013. *Jänes kiidab suppi*. Tallinn: Kirjastus Päike ja Pilv.

Raud, Eno 2013. *Triin ja päike*. Tallinn: Kirjastus Päike ja Pilv.

Tinnuri, Urve 2015. *Sipelgas Reet*. Tallinn: TEA Kirjastus

Tungal, Leelo; Volkonski, Peeter 2006. *Kenad kombed. Puhtus ja täpsus*. Tallinn: Kirilille Kirjastus AS: 8-11.

Tungal, Leelo; Volkonski, Peeter 2006. *Kenad kombed. Töökus*. Tallinn: Kirilille Kirjastus AS: 8-11.

Vallat, Christelle 2015. *Mäger Madis valmistub talveks*. Tallinn: TEA Kirjastus.

Väljal, Silvi 2015. *Jussikese seitse sõpra*. Tallinn: Avita.

Lisa 3. Õppevahendid

JEKATERINA SEI
OLGA JEVDOKIMOVA



TOMMI JA VAHTRAPUU

SÜGIS

NARVA 2018



TERE LAPSED! (...) SEE ON TOMMI JA
VAHTRAPUU. NAD ON HEAD SÕBRAD. NEILE
MEELDIB KOOS AEGA VEETA.



LAPSED, VAADAKE, MIS ON TOMMIL KÄES?
(...) JAH, ÕIGE, SEE ON LEHTEDEST KIMP.
TOMMI MÄNGIS PUU KÕRVAL JA KORJAS
LEHTI KIMPU, MIS OLID MAAS. TOMMI
TAHAB SELLE KIMBU KINKIDA
VAHTRAPUULE. MIS TE ARVATE, KAS
VAHTRAPUULE MEELDIKS SELLINE
KINGITUS? (...)



LAPSED, KES OSKAB RÄÄKIDA, MIS JUHTUB
SÜGISEL PUUDEGA? (...) VÄGA TUBLID! KA
TOMMI AVASTAS, ET LEHED KUKKUVAD
VAHTRAPUU OKSTELT MAHA. LEHTI TEKIB
NII PALJU JUURDE, ET MÄNGUPLATS ON
LEHTI TÄIS.



VAADAKE, MIS JUHTUS MÄNGUPLATSIGA
JA LIIVAKASTIGA? (...) PLATS JA LIIVAKAST
ON LEHTI TÄIS. MIS TE ARVATE, KAS
SELLISEL MÄNGUPLATSIL JA LIIVAKASTIS
ON HEA MÄNGIDA? (...) AGA MIDA SAAB
SELLEKS TEHA? (...) JAH, VÄGA TUBLID!



LAPSED, MIS TE ARVATE, KAS MAAS
OLEVAD LEHED SEGAVAD VAHTRAPUUD?
(...) PUULEHED VAHTRAPUUD EI SEGA.
AGA, MIKS SÜGISEL PUUDELT LANGEVAD
LEHED? (...) JAH, NII PUUD VALMISTUVAD
TALVEKS. VAADAKE, MIS TOMMI TEEB? (...)
TOMMI RIISUB KOKKU LEHTI JA PANEB
NEID PUU ÜMBER. KAS TE TEATE MILLEKS?
(...) SELLEKS, ET VAHTRAPUUL OLEKS
TALVEL SOE.

LAPSED, KUIDAS TEIE SAATE AIDATA
VALMISTUDA TALVEKS OMA LASTEAIA
ÕUEALAL OLEVAID PUUD? (...) VÄGA
TUBLID! TOMMI JA VAHTRAPUU ON TEIE
ÜLE VÄGA UHKED!

ILLUSTRATSIOONI LOOMISEKS KASUTATUD JÄRGMISED PILDID

kimp <https://artage.io/ru/image-39576> (viimati vaadatud 12.04.18)

vahtralehed

<http://www.playcast.ru/view/6474757/8a01eeb0419f8bde5d0ac10515c61891a3f1f29cpl>

(viimati vaadatud 12.04.18)

poiss korjab lehti <https://www.pinterest.com/pin/395472411008371675/> (viimati vaadatud 12.04.18)

pall https://gallery.yopriceville.com/Free-Clipart-Pictures/Summer-Vacation-PNG/Beach_Ball_PNG_Vector_Clipart (viimati vaadatud 12.04.18)

vihmavarai lehtedega <http://spravochka.blogspot.com/2015/10/listopad.html> (viimati vaadatud 12.04.18)

lehesadu <https://animation.99px.ru/animations/17459/> (viimati vaadatud 12.04.18)

liivakast http://kira-scrap.ru/dir/detskoe/detskie_ploschadki_klipart/pesochnica/129-1-0-6313 (viimati vaadatud 12.04.18)

vahtralehed http://kira-scrap.ru/dir/osen/osennie_listja/rossypi_osennikh_listev/328-1-0-5531 (viimati vaadatud 12.04.18)

JEKATERINA SEI
OLGA JEVDOKIMOVA



TOMMI JA VAHTRAPUU TALV

NARVA 2018



TERE LAPSED! (...) SEE ON TOMMI JA
VAHTRAPUU. NAD ON HEAD SÕBRAD. NEILE
MEELDIB KOOS AEGA VEETA.



TOMMI MÄNGIS VAHTRAPUU KÕRVAL.
LAPSED VAADAKE, MIS TOMMI TEGI? (...)
JAH, ÕIGE! SEE ON SUUR LUMEPALL, MILLE
TA VEERETAS LUMEST KOKKU. TOMMI
ÕUEL ON NII PALJU LUND. MIS TEIE
TEEKSITE LUMEST? (...) TOMMI TAHAB
TEHA OMA SÕBRALE ÜLLATUSE. KES
ARVAB ÄRA, MILLEGA TA ÜLLATAB
VAHTRAPUUD? (...)



VAADAKE, MILLEGA TOMMI ÜLLASTAS
OMA SÕPRA? (...) JAH, TOMMI TEGI PUULE
LUMEMEMME. KAS TEIE TEETE OMA
SÕPRADELE ÜLLATUSI? (...) TOMMI TEGI
VAHTRAPUULE UUT SÕPRA SELLEKS, ET
VAHTRAPUUL POLEKS KURB, KUI TOMMI JA
TA VANEMAD LÄHEVAD MÕNEKS AJAKS
PUHKAMA SOOJALE MAALE.



VAHTRAPUU OLI VÄGA ÕNNELIK
ÜLLATUSE ÜLE, KUID TOMMI MÄRKAS, ET
TA SÕPRA MISKIT KURVASTAB. LAPSED,
MIS TE TEATE, MIS SEE VÕIKS OLLA? (...)
VAHTRAPUU NATUKE KÜLMETAS. TOMMI
OLI KOHESELT VALMIS SÕPRA AITAMA.
LAPSED, KUIDAS SAAKS VAHTRAPUUD
AIDATA? (...) MIS TEIE ARVATES TEGI
TOMMI? (...)



TOMMI VÕTTIS LUMELABIDA JA HAKKAS LUND KORISTAMA. KAS OLETE KUNAGI ISE LUND KORISTANUD? (...) SEE ON TORE TEGEVUS. TOMMILE VÄGA MEELDIB KORISTADA LUND OMA KODU HOOVIL. KOGU KORISTATUD LUME TOMMI PANI VAHTRAPUU ALLA. KAS TE TEATE MILLEKS TA SEDA TEGI? (...) JAH, SELLEKS, ET VAHTRAPUU SAAKS SOOJA. LAPSED, LUMI ON TALVEL PUUDE JA TAIMEDE JAKS NAGU TEKK, MIS HOIAB KÜLMAL TALVEL SOOJAS.

LAPSED, KUIDAS TEIE SAATE AIDATA OMA
LASTEAIA ÕUEALA PUUDEL PÜSIDA TALVE
KÜLMADE AJAL SOOJAS? (...) VÄGA
TUBLID! TOMMI JA VAHTRAPUU ON TEIE
ÜLE VÄGA UHKED!

ILLUSTRATSIOONI LOOMISEKS KASUTATUD JÄRGMISED PILDID

taust <https://www.pinterest.com/pin/514184482435271678/> (viimati vaadatud 12.04.18)

puu <https://www.liveinternet.ru/users/maknika/post306624416> (viimati vaadatud 12.04.18)

lumememm <http://kira-scrap.ru/dir/zima/snegoviki/495> (viimati vaadatud 12.04.18)

teeb lumememme

http://dutsadok.com.ua/publ/ljudi/malchik_kapit_shar_lepit_snegovika_zima/1-1-0-93 (viimati vaadatud 12.04.18)

labidas

<https://pixabay.com/ru/%D0%BB%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D1%81%D0%BD%D0%B5%D0%B3-%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B0-1294882/> (viimati vaadatud 12.04.18)

poiss ja lumememm <https://www.mycutegraphics.com/graphics/winter/boy-and-snowman-in-snow.html> (viimati vaadatud 12.04.18)

poiss uisutab <https://www.mycutegraphics.com/graphics/winter/boy-ice-skating.html> (viimati vaadatud 12.04.18)

lumehanged

http://ru.shararam.wikia.com/wiki/%D0%9A%D1%80%D0%B5%D1%81%D0%BB%D0%BE_%C2%AB%D0%A1%D1%83%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%B1%C2%BB (viimati vaadatud 12.04.18)

lumi

<https://avatanplus.com/search?s=%D1%81%D0%BD%D0%B5%D0%B3+%D0%B7%D0%B8%D0%BC%D0%B0> (viimati vaadatud 12.04.18)

JEKATERINA SEI
OLGA JEVDOKIMOVA



TOMMI JA VAHTRAPUU

KEVAD

NARVA 2018



TERE LAPSED! (...) SEE ON TOMMI JA
VAHTRAPUU. NAD ON HEAD SÕBRAD. NEILE
MEELDIB KOOS AEGA VEETA.



TOMMI MÄNGIS PUU KÕRVAL JA MÄRKAS, ET TEMA SÕBER ON KURB. LAPSED, KAS TE TAHATE TEADA SAADA, MIS VAHTRAPUUL JUHTUS? (...) VAHTRAPUU JA ÕUNA-PUU LÄKSID TÜLLI. KAS TEIE OLETE OMA SÕPRADEGA TÜLITSENUD? (...) MIS TE TUNDSITE? (...) KA ÕUNAPUU OLI MURES, SEST ÕUNAPUU OKSAD KASVASID NII PIKAKS, ET LIIKUDES TUULE KÄES TEGI VAHTRAPUULE LIIGA.



TOMMI VÄGA TAHTIS AIDATA ÕUNAPUUD. LAPSED, KUIDAS TOMMI SAAKS ÕUNAPUUD AIDATA? (...) TOMMI LÄKS ABI OTSIMA OMA ISA KÄEST. TA RÄÄKIS ISALE ÕUNAPUU MUREST. LAPSED, KAS ISA SAAB AIDATA ÕUNAPUUD?(...) IKKA. TOMMI JA ISA VÕTSID KUURIST OKSAKÄÄRID JA REDELI NING LÄKSID ÕUNAPUULE APPI.



LAPSED, MIS TE ARVATE, KUIDAS TOMMI
KOOS ISAGA SAAVAD ÕUNAPUUD AIDATA?
(...) ISA LÕIKAS OKSAKÄÄRIDEGA ÕUNAPUU
OKSAD LÜHEMAKS, AGA TOMMI KORJAS
PUUOKSAD KOKKU NING VIIS ÄRA.



VAADAKE, KUI ILUS ON NÜÜD PUU. MIS TE ARVATE, KAS NÜÜD ÕUNAPUU HAKKAB VAHTRAPUUD TORKIMA JA HAIGET TEGEMA? (...) JAH, PUUD ON NÜÜD ÄRA LEPINUD JA TAAS ON SÕBRAD. KAS TE TEATE MILLEKS ÜLDSE LÕIGATAKSE PUUDEL JA KA PÕÕSASTEL OKSI? (...) SEDA TEHAKSE SELLEKS, ET PUU JA PÕÕSA KUJU OLEKS ILUS.

LAPSED, KUIDAS TEIE SAATE AIDATA OMA
LASTEAIA ÕUEALAL OLEVAID PUUD HOIDA
ILUSANA? (...) VÄGA TUBLID! TOMMI JA
VAHTRAPUU ON TEIE ÜLE VÄGA UHKED!

ILLUSTRATSIOONI LOOMISEKS KASUTATUD JÄRGMISED PILDID

taust ja taevas <http://i046.radikal.ru/0805/3e/dcd0e688db78t.jpg> (viimati vaadatud 13.04.18)

puu lehtedega <https://www.picpng.com/image/tree-png-25052> (viimati vaadatud 13.04.18)

puu lõikamine <http://strport.ru/uchastok/obrezka-derevev-i-kustarnikov> (viimati vaadatud 13.04.18)

lõikab <http://galerey-room.ru/?p=29418>(viimati vaadatud 13.04.18)

majake http://scribblenauts.wikia.com/wiki/File:Homeless_Shelter.png (viimati vaadatud 13.04.18)

redel http://www.artvex.com/browse.php?p=Hardware_and_Tools/Ladders (viimati vaadatud 13.04.18)

puuoksad <https://www.istockphoto.com/de/grafiken/holzstock> (viimati vaadatud 13.04.18)

JEKATERINA SEI
OLGA JEVDOKIMOVA



TOMMI JA VAHTRAPUU

SUVI

NARVA 2018



TERE LAPSED! (...) SEE ON TOMMI JA
VAHTRAPUU. NAD ON HEAD SÕBRAD. NEILE
MEELDIB KOOS AEGA VEETA.



TOMMI MÄNGIS PUU KÕRVAL JA MÄRKAS, ET VAHTRAPUU LÄHEDAL ON INETU LILLEPEENAR. LAPSED, MIS TE ARVATE, MIKS LILLEPEENAR OLI INETU? (...) TOMMIL HAKKAS LILLEDEST KAHJU NING TA SOOVIS NEID AIDATA. LAPSED, KUIDAS TEIE SAAKSITE LILLI AIDATA?(...) TOMMI UURIS VAHTRAPUULT, MIS TA SAAKS TEHA.



TOMMI LÄKS KUURI NING VÕTTIS
VAJALIKUD TÖÖRIISTAD. KAS TE TEATE,
MIS RIISTADEGA TEGEMIST ON? (...) JAH,
VÄGA TUBLID. TOMMI LÄKS RÕÕMSANA
TAGASI VAHTRAPUU JUURDE.



VAHTRAPUU JUHATAMISEL TOMMI
KORISTAS UMBROHTU, SELLEKS ET
LILLEDEL OLEKS KASVAMISRUUMI, EI
VÕTAKS NEILT ÄRA VETT JA VITAMIINE.
MULLAKOBESTAJAGA KOBESTAS MULDA
NING KASTIS KASTEKANNUS OLEVA VEEGA
LILLI. MIS TE ARVATE, KAS PEALE SELLIST
TÖÖD HAKKAVAD LILLED KASVAMA? (...)



PEALE PEENRA KORDA TEGEMIST TOMMI
LÄKS KOJU SÖÖMA JA KUI TA TULI TAGASI,
SIIS AVASTAS, ET VAHTRAPUU ON RÕÕMUS
JA VESTLEB KELLEGIGA. KAS TE ARVASITE
ÄRA, KELLEGA PUU RÄÄKIS JUTTU? (...) JAH,
NEED OLI LILLED, KEDA TOMMI AITAS.
LILLEKESED OLID TOMMILE VÄGA
TÄNULIKUD, ET TA AITAS NEID JA NÜÜD
NAD SAAVAD KAUNISTADA TOMMI AEDA..

LAPSED, KUIDAS TEIE SAATE AIDATA OMA
LASTEAIA ÕUEALA HOIDA ILUSANA? (...)
VÄGA TUBLID! TOMMI JA VAHTRAPUU ON
TEIE ÜLE VÄGA UHKED!

ILLUSTRATSIOONI LOOMISEKS KASUTATUD JÄRGMISED PILDID

tauat <http://nachalo4ka.ru/den-zashhityi-detey-materialyi-dlya-stsenariya-prazdnika/>
(viimati vaadatud 13.04.18)

Lilled peenral <https://www.mycutegraphics.com/graphics/spring-images.html> (viimati
vaadatud 13.04.18)

lilled peenral paikesega <https://www.mycutegraphics.com/graphics/spring/spring-sun.html> (viimati vaadatud 13.04.18)

tooristad <https://jacksgardening.nz/review.php> (viimati vaadatud 13.04.18)

peerad <http://rylik.ru/clipart/vector/flower-vector/157764-cvety-v-sadu-kusty-sadovye-rasteniya-vektorny-klipt.html> (viimati vaadatud 13.04.18)

puu http://by-anna.ucoz.ru/publ/rasteniya/derevja_i_kustarniki/155-2 (viimati vaadatud
13.04.18)

poiss 1 <https://www.mycutegraphics.com/graphics/spring/boy-with-pinwheel.html>
(viimati vaadatud 13.04.18)

poiss muts <https://www.mycutegraphics.com/graphics/farm/farmer-waving.html>
(viimati vaadatud 13.04.18)

poiss liblikas <https://www.mycutegraphics.com/graphics/spring-images.html> (viimati
vaadatud 13.04.18)

Lisa 4. Õpetajate juhend

Lugupeetud õpetajad!

Raamatusari „Tommi ja Vahtrapuu” on jagatud neljaks aastaajaks, kus laps tutvub aiatöödega ning saab teada nende tegemise tähtsusest. Pöörake tähelepanu, et antud raamatusari on omapoolest eriline kui tavalised lasteraamatud. Kogu lugemise ajal raamat peab lapsega vestlust.

Tähtis on see, et antud raamatud on õpetajatele abivahendiks töökasvatuse läbiviimisel. Õpetaja ei pea eelnevalt välja mõtlema tekstile küsimusi, sest küsimused, mis panevad lapsi lugemise ajal mõtlema ja arutlema, juba tekstis on olemas. Iga küsimuse järel on olemas mõttekoht, mis on tähistatud (...) märgiga. Nii saab laps väljendada oma mõtteid, mis võivad olla nii õiged kui ka valed.

Iga jutukese lõpus on olemas küsimus, mis on suunatud otseselt lastele. Antud küsimus paneb lapsi tegema järeldusi loetu põhjal ning hakkata vastavalt tegutsema oma lasteaia õuealal.

Lisa 5. Näidis tegevus ühe raamatu põhjal.

Teema: „Tommi, vahtrapuu ja sügis”

Valdkonnad: Mina ja keskkond, keel ja kõne, kunst

Eesmärgid:

- Laps teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust.
- Laps mõistab sügisel tehtava töö vajalikkust ning väljendab oma soovi selle teostamisel.
- Laps suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda.
- Laps teeb järeldusi loetu põhja ning tegutseb sellele vastavalt.
- Laps kasutab iseseisvalt plasteliini ning arvestab ta eripäraga.

Vahendid: laegas, raamat „Tommi ja Vahtrapuu. Sügis”, plasteliin ja alus, hindamistabel

Tegevuse käik:

Tegevuse osad, tegevusliigid	Õpetaja tegevus, käsitletavat alateemasid, olulisemad mõisted, küsimused, kasutatavad meetodid, mängulised võtted	Vahendid
I Sissejuhatus	Tervitus: <i>Kui mul on tuju paha, (käed rinnal vaheliti ja huuled mossi)</i> <i>siis keegi mind ei taha! (pea raputamine)</i> <i>Paha tuju puh, puh,</i> <i>mine ära puh, puh! (käega löömine)</i> <i>Laps siis rõõmsalt naeratab (naerune nägu)</i> <i>ja sõber teda rõõmsalt kallistab! (käed ümber enda või sõbra kallistamine)</i> https://kellukemetoodikakeskus.weebly.com/hommik-uringi-huvitavad-motildetted-ja-votildetted.html Õpetaja pöörab laste tähelepanu ühele ilusale laegale	laegas

	ning uurib, kas nad teavad mis seal võiks olla (lapsed vastavad) Õpetaja küsib lastelt, kas nand soovivad teada saada, mis seal sees (lapsed vastavad) Õpetaja pakub lastele ette lugeda võlusõnu, et laega lukk läheks lahti. <i>Lukk on meie laega ees, (Lapsed panevad sõrmi vaheliti põimides käed lukku)</i> <i>Kes küll lukku lahti teeb? (ja kehitavad õlgu.)</i> <i>Koputame, koputame (Lapsed koputavad lukustatud kätega.)</i> <i>loksutame, loksutame (Lapsed kallutavad lukustatud käsi paremale ja vasakule.)</i> <i>keerutame, keerutame (Lapsed teevad lukustatud kätega ringikujulisi liigutusi.)</i> <i>üks, kaks, kolm, neli – lahti saime. (Lapsed loevad neljani ja vabastavad käed lukust.) (Lauldes on õppimine tore 2009:198)</i> Laega lukk läheb lahti ja õpetaja võtab välja raamatu.	
II Põhiosa	Vaadeldakse lastega raamatu kaant – uuritakse , kes on raamatu autor ja illustraator ning arutletakse, mis töö on autoril ja illustraatoril. Uuritakse pilti ja raamatu pealkirja. Lapsed pakkuvad oma variante millest antud raamat võiks rääkida. Peale arutelu ja vaatlemist õpetaja pakub lastele raamatu läbi lugeda. Raamatu „Tommi ja Vahtrapuu. Sügis” lugemine ja arutelu. Peale raamatu lugemist õpetaja pakub lastele teha üks suur ühistöö plasteliinist. Õpetaja üürib lastelt, mis võiks plasteliinist voolida. (laste oodatav vastus: Tommi, vahtrapuu, liivakast, puulehed jne.) Lapsed saavad ise valida, keda soovivad voolida.	Raamat „Tommi ja Vahtrapuu. Sügis” Plasteliinn ja alus

III osa	Lõpetav Õpetaja uurib lastelt, mis neile täna meeldis, mis ei meeldinud, mis oli nende jaoks raske, mida mitte. Õpetaja kiidab ja tänab lapsi ja palub hinnata läbiviidud tegevust kasutades selleks päikest e. meeldis ja pilve - ei meeldinud.	Hindamis- tabel
------------	---	--------------------